Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 172. V LJUBLJANI, torek, 2. avgusta 1927. Posamezna številka Din 1.—
LETO IV.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Premirje med slovenskimi strankami.

V svojem pomembnem kranjskem govoru je ponudil dr. Korošec vsem slovenskim strankam premirje in to v trenutku — kar je poudaril z vso pravico — ko stoji SLS na pragu v vlado. Bila je to v resnici širokogrudna gesta dr. Korošca, ki zasluži, da slovenske stranke odgovore na njo z vso odkritostjo.

Premirje med slovenskimi strankami! Vsa Slovenija bi se oddahnila, če bi bilo tako premirje doseženo vsaj za kratko dobo, ker vse uvideva, da nam pretirano strankarstvo ni prineslo še nobenega uspeha. Zlasti pa uvideva slovenska javnost potrebo takega premirja v današnjih časih težke gospodarske krize. Več ko jasno je, da se moramo rešiti iz sedanje gospodarske krize le s složnim delom vseh slovenskih strank, to složno delo pa je mogoče le na podlagi premirje, da se stranke za skupno delo dogo-

Vsaj toliko časa mora vladati to premirje, da e stranke za skupno delo dogovore in da se najde oblika, ki bo trajno omogočala skupno delo strank. Po našem globokem prepričanju nudi vse jamstvo za složno delo strank edino organizacija, ki odgovarja češkemu Narodnemu svetu in zato bi ustanovitev Narodnega sveta morala biti prva pozitivna pridobitev premirja, ki naj zavlada med slovenskimi strankami. Ker je SLS kot najmočnejša stranka premirje ponudila, naj tudi da iniciativo za ustanovitev skupne vseslovenske organizacije, da se ne bo eno delo opravljalo dvakrat ali trikrat, še bolj nujno delo pa morda niti enkrat.

V tem smislu razumemo mi dr. Koroščevo ponudbo in zato jo smatramo kot pomembno in vsega uvaževanja vredno. Pri tem pa poudarjamo, da je premirje mogoče le **med slovenskimi** strankami. Stranke, ki niso na slovenskem programu, te tudi ne morejo sodelovati v skupni slovenki akciji. Ni pa na slovenskem programu stranka, ki se je bala okrepitve ljubljanske univerze in ni na slovenskem stališu stranka, ki je živela od tega, da je bila žandar nad slovenskim narodom.

Že celo pa ni slovenska tranka tista, ki je živela od denunciranja Slovencev in od intrig proti Slovencem. Taka stranka se je izločila iz slovenskega naroda, ker slovenski narod ni nikdar poznal ne denuncijantstva in ne intrigantstva. Zato je premirje mogoče le med slovenskimi strankami in to se pravi, da je izključena tudi vsaka **besedolomna stranka.**

Ne čudimo se, če ni dr. Korošec tega tudi izrecno poudaril, ker je že misel, da bi Slovenci mogli trpeti v svoji sredi besedolomno stranko, za slovenski narod razžaljiva. Povojna dekadenca nam je žal prinesla tudi to sramoto, da je tudi med Slovenci besedolomna stranka mogoča. Če pa se je že moglo to zgoditi, pa se ne sme in ne more zgoditi, da bi slovenski narod odobril besedolomstvo, s tem da bi priznal premirje stranki, ki je tak greh zagrešila.

Zato je premirje mogoče med vsemi slovenskimi strankami, nemogoče pa z eno samo stranko, ki jo tudi brez naziva pozna vsak Slovenec. S to stranko pa je mogoč samo boj, ker zahteva tako slovenska čast in slovenski interes. Nemogoče je skleniti premirje s stranko, ki ne drži besede, nespametno je dogovarjati se s stranko, ki je ponosna, kadar je v tuji službi in na škodo vsega naroda je, kadar se sklene sporazum s stranko, ki je pogazila najvažnejše moralne principe. Maloštevilen narod vzdrži v boju le, če ga krepi silna morala, ker samo ta mu daje moč, da je ekvivalenten nasprotnik tudi številnejšemu nasprotniku.

Nujno potrebno je za napredek slovenskega gopodarstva premirje političnih strank. Ne zato, da bi nastal kak gnil idejen kompromis, ker kompromisarstvo je nasprotno napredku, pač ne zato, da se stranke ne bodo samo med seboj prepirale, temveč da bodo svojo energijo raje porabile za složno delo za narod in da pridemo iz dobe prepiranja v dobo konstruktivnega dela.

Ponudba dr. Korošca je pozitiven uvod v dobo konstruktivnega dela in zato to dobo pozdravljamo in pričakujemo, da bodo vse slovenske stranke to ponudbo sprejele. Medsebojno pomagati, ne pa škodovati, si moramo Slovenci, če hočemo priti na zeleno travco. In to hočemo!

Vukičević — bodoči šef radikalne stranke.

Beograd, 2. avgusta. Ker je samo še šest tednov do volitev, so domala vsi politiki v svojih volilnih okrožjih na agitaciji. Za včeraj in danes je bilo odrejeno veliko število konferenc in zborovanj.

Politični krogi pričakujejo z velikim zanimanjem govor Ljube Davidovića, ki ga bo imel danes na skupščini demokratske zajednice v Arnautoviću. Iz okolice Ljube Davidovića se doznava, da ni pričakovati nikakih senzacionalnih izjav, ker je Davidović obljubil demokratskim ministrom v vladi, da hoče še počakati nekaj časa, da vidi, ali se bo kaj izpremenilo v upravnem aparatu in ali bo prenehal volilni teror.

Govor **Marka Trifkovića**, ki ga je imel predvčerajšnjim na skupščini v Somboru, je bil tudi predmet raznih komentarjev. V vladnih krogih odkrito trde, da je bil ta govor zelo neprimeren in da naj po teh izjavah ne pričakuje Marko Trifković in njegovi prijatelji, v katerih imenu je govoril, nikake podpore s strani vlade. Energični govor Marka Trifkovića je dal povod političnim krogom, da ponovno pretresajo vprašanje aktivnosti pašićevcev. Medtem ko nekateri mislijo, da je Marko Trifković s tem svojim govorom odkrito najavil borbo, ki jo namerava izvesti proti vladi, pa vedo drugi iz vrst pašićevcev povedati, da pašićevci ne kanijo pred volitvami započeti nikake akcije, ki bi mogla privesti do razcepa stranke. Šele po volitvah, ko se bosta v radikalnem klubu formirali dve frakciji, ena za vlado, a druga proti njej, se bo začelo z razčiščevanjem odnošajev.

Po volitvah bo prišlo na dnevni red tudi vprašanje vodstva stranke. Velja Vukičević bo skušal vzeti vodstvo stranke v svoje roke in postaviti na najvažnejša mesta v stranki svoje prijatelje. Kakor se doznava iz dobro poučenega vira, bo po volitvah sklican kongres stranke in na tem kongresu naj bi se razčistila situacija med radikali. Vukičević se nadeja, da se mu bo kot ministru notranjih poslov in ministrskemu predsedniku s podporo novih radikalnih organizacij, ki so bile sedaj ustvarjene, posrečilo prevzeti vodstvo stranke.

NASTAS PETROVIĆ KANDIDAT PAŠIĆEVCEV ZA MESTO BEOGRAD.

Beograd, 2. avg. Sinoči ob pol 6. uri je prispel v Beograd Nastas Petrović. Na beograjski postaji mu je bil prirejen svečan sprejem. Prišli so ugledni pašićevci, med njimi tudi Miloš Bobić.

Nastasa Petrovića je pozdravil Pavle Kararadovanović s kratkim govorom. Petrović se je za ta pozdrav zahvalil. Po tem sprejemu so se sestali pašićevci v kolodvorski restavraciji in so se tu vodili politični razgovori. Razpravljalo se je o kandidaturi pašićevcev v Beogradu. Pašićevci so ponudili Nastasu Petroviću, da naj bo nosilec radikalne liste v Beogradu proti Boži Maksimoviću. Nastas Petrović je kandidaturo sprejel.

Sedaj gre samo za to, kako stališče bo zavzel v tem vprašanju glavni odbor radikalne stranke. Kakor se doznava, je bil Nastas Petrović v Skopiju z namenom, da sklene volilni pakt z džemijetom. To naj bi bil izvršil v imenu glavnega odbora radikalne stranke. Do tega sporazuma pa ni prišlo. Predstavniki džemijeta so zahtevali, da se postavi posebna lista džemijeta, nakar pa Nastas Petrović ni pristal, temveč je zahteval, da naj gre džemijet na listo narodne radikalne stranke. In tako se je ta sporazum razbil.

ARETACIJE RADIČEVSKIH KANDIDATOV V SRBIJI SE NADALJUJEJO.

Beograd, 2. avg. Sem je prispela iz Zagreba vest, da je prejel Stjepan Radić brzojavko, da je bil v Prilepu aretiran učitelj Stanislav Milutinović, srezki kandidat narodne seljaške stranke in eden izmed prvakov radićevskega pokreta v Makedoniji.

ZOPET SPOPADI MED RADIKALI.

Beograd, 2. avg. Minister pošte in telegrafa dr. Kocić je prispel iz Strumnice, kjer se je mudil zaradi kandidature. Kocić je izjavil novinarjem, da je o priliki njegovega ondotnega bivanja prišlo do spopada med njegovimi pristaši in pristaši Besarabovića. Šest do sedem oseb je bilo pri tem spopadu težko ranjenih.

VELJA VUKIČEVIĆ ODPOTUJE NA BLED ŠELE ČEZ 2 DNI.

Beograd, 2. avgusta. Ko je prišel Velja Vukičević iz predsedništva vlade, je izjavil novinarjem, da še za kaka dva dni ne bo mogel iti na Bled zaradi bolezni v rodbini.

NAŠ NOVI ODPRAVNIK POSLOV ODPOTOVAL V TIRANO.

Beograd, 2. avg. Ako ne bodo nastopile kake nepričakovane zapreke, naj bi zvečer odpotoval naš novi odpravnik poslov v Tirani Milečić preko Gruža v Tirano.

POITALIJANČENJE SLOVANSKIH IMEN SE JE PRIČELO.

Trst, 2. avg. Komisija, ki ima nalogo, da italijanizira slovanska imena v Julijski Benečiji, je že razpela na italijanski kalup približno 2000 imen. Ker se je dosedaj le prav malo oseb prostovoljno javilo, da bi se jim izpremenilo ime, se bo ta komisija poslužila zakonite pravice, da sme prefekt z naredbo poitalijančiti slovanske priimke.

268 OSEB V ENEM TEDNU ARETIRANIH V MILANU.

Paris, 2. avgusta. Čeprav italijanska vlada demantira vesti o mnogoštevilnih aretacijah, ki se vrše v Milanu, še vedno dohajajo zelo verjetna poročila, da so aretacije v Milanu na dnevnem redu. Po dosedaj došlih informacijah je bilo v Milanu v teku zadnjega tedna aretiranih 268 oseb.

Med prebivalstvom vlada veliko razburjenje, ker nihče ne ve, kdaj ga bodo italijanski detektivi aretirali. Aretacije se namreč vrše povsod: v hiši, v kavarni, restavraciji, na promenadi in drugod.

Blamaža Mussolinija.

NOVINAR PRED ŠVEDSKIM SODIŠČEM DOKAZAL, DA JE MUSSOLINI SLEPAR.

Stockholm, 2. avg. Pred sodiščem se je te dni zagovarjal urednik »Arbezeta«, proti kateremu je dvignil državni pravdnik na zahtevo italijanskega konzula v Stockholmu obtožbo, ker je pisal, **da je italijanski ministrski predsednik Mussolini — slepar.**

Urednik »Arbezeta« je nastopil **dokaz resnice** in s številnimi pričami dokazal, da je g. Mussolini v resnici varalica, ker je italijansko javnost varal s tem, da je obljubljal neverjetne stvari, katerih pa ni potem izpolnil. Izjavil je tudi v svojem obrambnem govoru, da po njegovem mnenju lahko piše kritično tudi o fašizmu in ne samo o komunizmu, kajti ti dve struji stremita za tem, da z nasilnimi metodami izpremenita faktično stanje.

Sodišče je bilo mnenja, da se je uredniku »Arbezeta« dokaz resnice posrečil, nakar je bil urednik oproščen vsake krivde in kazni.

SOVJETI SE UDELEŽE PROMETNE KONFERENCE V ŽENEVI.

Ženeva, 2. avgusta. Tajnik Zveze narodov je sprejel od zunanjega komisarja sovjetske Rusije pismo, v katerem mu Čičerin izjavlja, da sovjetska Rusija sprejema vabilo za prometno konferenco, da pa se načelno stališče, ki ga zavzema sovjetska vlada napram Zvezi narodov v bistvu še ni zpremenilo. Čičerin je priporočil tajništvu Zveze narodov, da naj švicarska vlada odredi potrebne ukrepe, da se zaščitijo zastopniki, ki jih bo sovjetska Rusija poslala na prometno konferenco.

COOLIDGE IN BALDWIN SE OSEBNO DOGOVORITA O POMORSKI RAOROŽITVI.

London, 2. avgusta. Angleški laburist Albert **Thomas** je izjavil, da se bo predsednik vlade Baldwin sestal s predsednikom Združenih držav Coolidgem. Na tem sestanku se bodo obravnavala vsa važnejša vprašanja, ki se tičejo žeenevske razorožitvene konference. — Pogajanja med delegati v Ženevi bodo tako dolgo prekinjena, dokler se ne bosta dogovorila Baldwin in Coolidge o omejitvi oboroževanja na morju.

KRVAVI NEMIRI V HANKOVU.

London, 2. avgusta. Po vesteh iz Kitajske, je došlo zopet do velikih nemirov v Hankovu, kjer je poglašeno obsedno stanje. Kuliji so pred dnevi stopili v štrajk, sedaj pa so demonstrirali proti režimu. Policija, ki je posegla v demonstracije, je rabila orožje. Število žrtev je zelo veliko in večinoma na strani kulijev.

BERLINSKO DELAVSTVO PROTI VOJNI.

Berlin, 2. avgusta. Včeraj so se vršile velike demonstracije, ki so jih priredile socialno-demokratične organizacije. Demonstracije so potekle v miru in ni prišlo do nobenih incidentov. Red so vzdržavale čete »Reichsbannerja«. V demonstracijah je bilo več godb, ki so igrale delavske himne in internacionalo. Demonstracije berlinskega delavstva so bile manifestacija proti vojni in vojni nevarnosti.

LUNAČEK UMRL.

Zagreb, 2. avg. Včeraj popoldne ob 4. je umrl v bolnici Vladimir Lunaček, znani literarni kritik in novinar. Bil je dolgoletni sotrudnik »Obzora«.

Shod dr. Korošca v Kranju.

Včeraj, ob 11. uri dopoldne se je vršil v Kranju shod, s katerim je Slovenska ljudska stranka pričela volilno borbo. Za shod je bilo med volilci, zlasti med kmeti iz okolice Kranja prav veliko zanimanja tako, da je bil obsežni vrt pri »Stari pošti« do malega poln. Po objektivni cenitvi se je shoda udeležilo približno 500 volilcev. Na shodu je vladalo izredno navdušenje, znak, da bo ostal kader volilcev še nadalje zvest SLS in da bo stranka krepko vodila volilno borbo. Glavni govornik na shodu je bil predsednik Jugoslovanskega kluba, dr. Anton Korošec, katerega govor podajamo radi njegovih važnih političnih izjav v celoti.

GOVOR DR. KOROŠCA.

Dr. Korošec je izjavil: Sedaj stojimo zopet pred novimi volitvami, pred volitvami v državni zbor. Nekateri so nevoljni, da se je letos nakopičilo toliko volitev naenkrat. Toda vi dobro veste, da ni namen mučiti vas s tolikimi volitvami, ampak, da je slučaj, da se je zbralo ravno letos naenkrat več različnih volitev skupaj. In zato vas prosim, da ne omagate, ampak, da se vztrajno in vsi do zadnjega poslužujete svoje pravice, s katero vplivate in določujete tok naše državne, deželne in občinske politike.

Če kje, se bodo gotovo

V SLOVENJI VRŠILE VOLITVE V NAJVEČJI SVOBODI.

Pritiska, kakor ga je morala vzdržati naša stranka pri zadnjih državnozborskih volitvah in ga je, to bodi povedano v čast in pohvalo Vam volilcem tako sijajno vzdržala, tokrat ne bo nobenega in **proti nobeni stranki.** Nočemo vračati zlo za zlo, ampak z dobroto — s popolno svobodo. Tako se spodobi pošteni in krščanski stranki.

V kolikor je od nas odvisno, pa se bodo te volitve vršile pri nas v Sloveniji ne samo v vzorni svobodi, ampak tudi **v najlepšem redu in miru.** In zato prosim naše pristaše po vsej Sloveniji, da sicer v vsakem slučaju odločno branijo svobodo svojih lastnih zborovanj in dogovorov, da pa tudi nasprotnikom ne branijo te svobode, ampak da se zadržijo mirno in dostojno, če jih tudi tu in tam radovednost zavede na nasprotno zborovanja. Zavedajmo se vedno, da smo **mi predstavniki kulturnega slovenskega naroda** in da ne leži naša moč v surovi sili, ampak v privlačnosti in svetlosti naših idej in naše preteklosti.

O prijateljskem paktu.

Slovenska ljudska stranka danes ni v vladi, **toda jutri po volitvah bo v vladi.** To je smisel takozvanega prijateljskega pakta z radikali, kateri povzroča našim nasprotnikom zadnji čas toliko glavobola. Toda mislim, da je ta glavobol popolnoma nepotreben. Mi ne gremo v vlado, da bi potem naše nasprotnike preganjali ali jim kakorkoli škodovali, naši nameni so pošteni in plemeniti. Zato se tudi nobenemu uradniku, uslužbencu, industrijcu, sploh nobenemu poštenemu človeku ni treba bati našega bodočega sodelovanja v vladi, ker bodo v nas dobili, ne neprijatelje, ampak zagovornike vseh svojih opravičenih zahtev.

Mi smo širokogrudni dovolj, da moremo danes izjaviti, da ponujamo v trenotku, ko stojimo na pragu v vlado — in vsled tega to niso prazne besede — **vsem slovenskim strankam božje premirje,** treuga Dei, da se ne bomo kadarkoli, bo kdo od nas na vladi, drug drugega preganjali, ampak podpirali vse stanove našega slovenskega naroda in vse poštenjake, naj si bodo v katerikoli stranki. **Roka je ponujena in kdor je dobre in poštene volje, naj krepko prime za njo!**

Naši nameni, ko smo sklenili prijateljski pakt z radikali in si zasigurali po volitvah sodelovanje v vladi, niso bili preganjevalni in maščevalni, ampak popolnoma druge narave. Bili so zunanjepolitični in notranje politični.

Zunanje politični razlogi so sledeči. Vsem je znano, da Italija, naša soseda, preži na ugodno priliko, da bi nas naskočila. V takem trenutku bi vzpodbujalo in navduševalo Italijane in vse naše sosede, ki nam niso naklonjeni, ako bi si Srbi, Hrvati in Slovenci stali v najljutejšem boju nasproti. V interesu miru je torej, da kadar ga hočejo sovražniki skaliti in prelomiti, da se v tem času tesno oklenemo našega kralja in naše skupne domovine in da tudi navidezno ne damo povoda svojim neprijateljem, da bi mogli računati na kakršnokoli našo razdvojenost ali neslogo. S tem najbolje služimo splošni želji po miru, s tem tudi najbolje pomagamo **kralju, ki se naporno trudi, da ohrani svojim državljanom zlati mir in vzpostavi z vsemi našimi sosedi prijateljske zveze in odnošaje.** To govorim v **polnem prepričanju, ker to pozitivno vem.** Zato tudi za sedaj, hvala Bogu, ni nobene nevarnosti za mir.

Notranje politični razlog, zakaj gremo po volitvah v vlado, pa je ta, ker hočemo iz vlade ven služiti in koristiti našemu narodu, pa tudi vsej državi. **Mi nismo s tem prodali niti svojega slovenskega, niti svojega državnega programa.** Tudi ga ne bi mogli prodati, ker tega od nas nihče ni zahteval. Meni se zdi v tem oziru smešno izgubljati napram našim političnim nasprotnikom vsako nadaljno besedo. Ti itak niso nikdar z nami zadovoljni, naj gremo desno ali levo. Srednje poti med opozicijo in vlado pa ni, da bi jim mogli ugoditi. Če smo v opoziciji, smo škodljivci slovenskega naroda in če smo v vladi, smo zopet njegovi škodljivci. Po njihovem bi bila edina naša rešitev tega težkega vprašanja, da bi mi popolnoma izginili iz političnega življenja. Tega veselja pa jim slovenski narod ne bo nudil, pač pa se more nekaterim izmed njih zgoditi, da jih bo že letos vzela zgodnja jesenska slana.

Toda lahko bi kdo vprašal, zakaj nismo sklepanje pakta odložili za čas po volitvah. Tega nismo storili, ker je že sedaj prišlo povabilo na nas in ker smo hoteli Sloveniji zasigurati mirne in svobodne volitve. Kar smo storili, smo storili iz najboljših nagibov in dobrote tega bodo že sedaj med volitvami uživale vse slovenske stranke, slovenski narod pa bo imel priložnost, da bo pri sedanjih volitvah svobodno izrazil svojo voljo. Nihče torej nima razloga, da pobere kamen in ga vrže na nas.

Odnošaji SLS z Davidovićevo stranko.

Naš prijateljski pakt z radikali pa ne vsebuje **nobene osti proti Davidovićevi demokratski stranki** in to tem manj, ker je sigurno, da bo v prihodnji povolilni vladi sodelovala tudi Davidovićeva demokratska stranka.

Mi smo dosedaj imeli z Davidovićevci samo en pakt in to z njimi, radićevci in muslimani skupaj. Tega pakta nismo razdrli mi, ampak radićevci. Od tistega časa smo imeli svobodne roke mi in demokrati. Za to demokratom nihče ni zameril, ko so šli brez nas in našega znanja v sedanjo volilno vlado, pa tudi nam je bilo svobodno, s kom da se vežemo za svoje bodoče delovanje v parlamentu. Sicer pa je naša želja, da ostanemo z Davidovićevo demokratsko stranko še nadalje **v prijateljskem stiku** in prepričani smo, da se nam bo ta želja tudi izpolnila.

Samo Radić je izključen iz vlade.

Ko slikamo obrise prihodnje delovne vlade, pa nihče ne sme misliti, da se snuje kak blok proti hrvatskim strankam in brez hrvatskih strank ali celo proti hrvatskemu narodu. To je popolnoma in absolutno izključeno. Vsem hrvatskim strankam, ki bodo le hotele, bodo odprta vrata v prihodnjo vlado, le kar se bo zbiralo **okoli Radića** in ga poslušalo, to je po mojem mnenju **izključeno iz prihodnje vlade,** a to ne radi hrvatskega naroda ali kake nenaklonjenosti napram Hrvatom, ampak radi Radića samega. Ni stranke, ki bi hotela z Radićem še kdaj sodelovati. Radić je s svojim dosedanjim delovanjem dokazal, da se mu ne sme nič verovati in nič zaupati. Zato so si vse stranke edine v tem, da mora Radić s svojo četo ostati obsojen v brezupno opozicijo. Drugim hrvatskim strankam pa, ki bodo le hotele in tudi radićevcem brez Radića bo gotovo omogočeno sodelovanje v vladi, a mi bi se posebno veselili, ako bi hrvatski narod v velikem številu poklonil svoje zaupanje hrvatski pučki stranki na Hrvatskem in v Vojvodini, ker nam je to po programu najbližja hrvatska stranka. Vsak glas, ki se odda na Hrvatskem in v srbskih krajih za Radića, je izgubljen.

Kakor vsaka vlada, ima tudi sedanja vlada svoje težave. Sedaj zavre v radikalni stranki, sedaj v demokratski stranki. Mi se načeloma nismo vtikali ne v notranje zadeve v radikalni stranki in se istotako tudi izogibamo, da bi se izjavljali o notranjih razmerah demokratske stranke. Izgleda pa, da so se zadnji čas v obeh strankah nemirni valovi polegli in da stoji vlada zopet trdno. Ta teden se bo to lahko definitivno utrdilo. Zato se mi zdi, da je odveč in da je samo brezplodno igračkanje, ako se ugiba, da li bo naša stranka pred volitvami vstopila v vlado ali ne.

SLS vstopi po volitvah v vlado.

Pri nobenih volitvah dosedaj še nismo mogli z vso gotovostjo reči, da bomo po volitvah v delovni vladi. Tokrat to lahko rečemo. Zato pa se tudi bolj, ko kdaj zavedamo, da sprejemamo nase velike dolžnosti do slovenskega naroda in do vse naše države. Državi hočemo dati vse, kar potrebuje za svoj razvoj in obstoj, za to ponovno odklanjamo ,da se nas imenuje separatiste, a za slovenski narod hočemo zahtevati vse, kar je njemu potrebno za njegovo prosvetno, družabno in gospodarsko življenje.

Nobenega stanu nočemo prezreti v svojem delovanju, ne kmeta, ne delavca, ne uradnika, ne obrtnika in trgovca, ne industrijca, ne brezposelnega delavca, ne duhovnika, ne učitelja in ne zasebnega uslužbenca. Vsi ti stanovi tvorijo živo telo naše države in so sestavni deli našega slovenskega naroda. Ako enega zanemarjamo, trpijo tudi vsi drugi. Kakor je ves človek za nič, ako ga en sam zob boli, tako je ves državni in narodni organizem bolan, ako je samo en stan v njem zanemarjen in zapostavljen.

Mi se dobro zavedamo, da živimo v času velike gospodarske krize in težko bi bilo odločiti, kateri stan več trpi, ker trpijo vsi, a vsaki po svoje. Zelo nas vznemirjajo letošnje velike in pogoste vremenske nezgode, posebno toča, kakor tudi suša. Zaradi nezgod bodo dobili kmetje mnogo manj dohodkov, a drugi stanovi bodo dobili, — bojimo se — še večje denarne težave. Ako finančni minister sedaj naznanja, da bo znižal proračun in s tem davke za eno milijardo, potem želimo, da bi bilo s tem vsem stanovom enakomerno pomagano.

Čujemo, da se bo že v prihodnjem času ustanovil začasno **gospodarski svet,** ki se bo zanimal posebno za celotno naše gospodarsko življenje v državi. S tem se bo vsaj nekoliko storilo, kar je naša stranka že od začetka te države zahtevala; nastala bo ustanova, četudi še nepopolna, ki se bo izključno pečala, ne s politiko, ampak z našimi perečimi gospodarskimi vprašanji. Ker še nismo v vladi, zato naj na ta način z javno besedo, opozorimo na eno okolnost: vsi drugi stanovi imajo svoje stanovske organizacije, najslabše v tem oziru stoji kmet. Zato je potrebno, da se najdejo pota, da bo tudi kmet v novem začasnem gospodarskem svetu primerno zastopan.

Ko smo bili pred volitvami deset tednov v Uzunovićevi vladi, je izdelala naša stranka okvirni zakon **za ustanovitev kmetijskih zbornic,** katerega je nameravala takoj po proračunu predložiti parlamentu. Med tem smo izpadli iz vlade. Toda, ko minejo volitve, ne bomo tega važnega vprašanja zgubili iz vida.

Delo oblastnih skupščin.

Velikega pomena je, da bi začeli naši deželni zbori, to je obe oblastni skupščini, s polno paro delovati. Tega sedaj ne morejo, ker jim ministrstva ne odstopijo poslov, ki spadajo po vsej pravici v deželne zbore, a osrednja finančna uprava ne dovoli denarnih sredstev. V tem pa smo si vsi edini, da se ne morejo sprejeti državni posli, a za njih določeni denarni dohodki ostanejo državni upravi. Novih davkov pa oblasti ne morejo in ne smejo nalagati. Kakor dosedaj, bo tudi odslej naša stranka tozadevno tako dolgo drezala in pritiskala, da se doseže popolen uspeh.

Skrbeli pa bomo tudi, da se razširi delokrog naših oblastnih ustanov, da se spremenijo in dopolnijo sedanji pomanjkljivi samoupravni zakoni in tudi potem se bodo naši nasprotniki prepričali, da nismo pozabili svojega slovenskega programa o samoupravi Slovenije. (Burno dolgotrajno ploskanje.)

Ne bom nadalje razvijal našega načrta za delovanje v bodočem parlamentu, ker mislim, da bo to storil moj prijatelj in kandidat za kranjsko volilno okrožje g. Brodar in da se bo pri tem posebno oziral na kmečki stan, ki je na današnjem zborovanju najštevilnejše zastopan. Mislim pa tudi na to, da je mnogo več vredno, ako ob volitvah gledate tudi na zgodovino strank, a ne samo na njihove volilne programe. Vsak ženin vse obljublja, kadar išče nevesto, tako tudi vsaka stranka, kadar hodi za volilci. Naša stranka pa lahko s ponosom trdi, da je ves čas svojega obstanka in tega je nad trideset let — zvesto služila svojemu slovenskemu narodu in vsem njegovim stanovom, da je globoko doživljala z ljudstvom vsako njegovo žalost in veselje, da ga je poznala tudi po volitvah in ne samo med volitvami in da mu je priborila marsikateri uspeh, četudi ni mogla vsakokrat vsega doseči. Narod slovenski pa je plačeval zvestobo za zvestobo in izkazoval stranki svoje zaupanje od volitev do volitev. Ne samo z ozirom na naš program; marveč tudi na naše več kot tridesetletno delovanje med vami, vas prosi Slovenska ljudska stranka tudi pri predstoječih volitvah za vaše popolno zaupanje.

Morda bo kdo pričakoval, da danes tudi odgovarjam na vse klevete nasprotnikov v tej volilni borbi. Preveč jih je ,da bi mogel na vse odgovoriti; na najvažnejše pa sem že itak odgovoril na velikem zaupnem shodu v Ljubljani. **Kar se je med tem vrglo blata na nas, tega pa itak odstranjujejo z velikansko potrpežljivostjo uredniki naših listov,** za kar jim izrekamo zahvalo.

Le na eno kleveto bi opozoril, ker se še v javnosti ni zaznalo za njo in ker se tiče naših prijateljev in pristašev tukaj v Kranju. Ko so se vsled slabe vesti, nekateri Kranjčani zbali za občinsko upravo, so posegli za svoje **staro grdo orožje** proti našim somišljenikom in so jih v posebni spomenici **oklevetali,** da so protidinastični elementi, ki so rovarili in intrigirali in delali na to, da se v Kranju ne postavi kralju Petru spomenik. **Ves Kranj in ves okraj in vsa Slovenija ve, da je to ordinarna laž, nizkotna kleveta.** Zato pa tudi ti žalostni junaki niso imeli hrabrosti, da na spomenico postavijo svoja črna imena. (Ogorčeni pfuj klici!) Ni vam treba razkriti, **h kateri** stranki spadajo ti neprestani denuncianti slovenskega imena. (Klici: Poznamo jih!)

Ni dovolj, da so njihovi pristaši oškodovali po različnih bankah za neštevilne milijone, oni se **ne sramujejo,** da slovenskemu narodu **z lažnjivimi denuncijacijami kradejo tudi pošteno slovensko ime.** (Ogorčeni klici in viharni pfuj! proti SDS.) Za vse nasprotnike slovenskega naroda bo največja kazen, ako dne 11. septembra napolnite na drugem mestu stoječe skrinjice Slovenske ljudske stranke. Zato je potrebno, da nihče ne izostane, da vsi pridete, da vsi volite in tako vsi pomagate Slovenski ljudski stranki do častne in popolne zmage.

Govor dr. Korošca je bil pogosto prekinjen od zborovalcev z navdušenim odobravanjem, pritrjevanjem in viharnimi »Živio!« klici.

Za dr. Koroščem je govoril še poslanec **Brodar,** nakar je lepo uspeli shod zaključil ob 12. uri oblastni poslanec **Umnik.**

Politične vesti.

= **Shod posl. Puclja v Kranju.** Včeraj dopoldne je priredila v Kranju shod tudi SKS. Shod se je vršil pri Petrčku in je bil precej dobro obiskan. Tudi razpoloženje zborovalcev je bilo dobro. Glavni govor je imel bivši minister Ivan Pucelj. Zlasti obširno je govoril o akciji disidentov SKS ter onih »kmetijcev«, ki so ubežali na esdeesarsko listo. Povedal je osebne vzroke, ki so povzročili ta prehod bivših kmetijcev v esdeesarski tabor. Odkritja poslanca Puclja so naredila na zborovalce močan vtis. Posl. Pucelj je govoril tudi o političnem položaju v državi. Po njegovem mnenju pride po volitvah v vlado tudi Radićeva stranka kot najštevilnejša hrvatska stranka.

= **Davidović še ni čisto zadovoljen.** Iz demokratskih krogov se poroča, da Davidović še ni popolnama zadovoljen. Zahteva, da se teror v vsej državi neha, ne pa da se izvrše le nekatere osebne izpremembe. Prijatelji Davidovića pa pravijo, kaj mora storiti desetina naših okrajnih glavarjev, če so pa vsi ostali radikali. Davidović bo počakal na nadaljnji razvoj politične situacije in se šele nato definitivno opredelil. Vendar je pa več ko verjetno, da ne pride do razkola v vladni koaliciji.

= **Gospod Pribičević zajahal visokega konja.** V Sremu je imel Svetozar Pribičević več shodov in na enem od njih je izjavil, da obžaluje, ker je popustil Ljuba Davidović. Za ceno 20 srezkih poglavarjev je opustil Lj. Davidović borbo za svobodne volitve, ki so brezpogojna potreba. — Mislimo, da bi Svetozar Pribičević zelo dobro storil, če bi bil malo bolj skromen in opustil dajanje lekcij — Davidoviću. Kajti Ljubi Davidoviću še ni nihče očital, da je pogazil svobodo volitev, dočim so bili taki očitki na naslov g. Pribičevića izrečeni že večkrat in ne brez podlage. Če pravi g. Pribičević, da je bilo leta 1925, ko je bil on v vladi, volilno nasilje upravičeno, ker je šlo tedaj za veliko idejo, potem je to ravno tako prazna fraza kakor so vse esdeesarske fraze. Tudi leta 1925 je šlo le za mandate, samo da se je takrat en gros farbalo s firmo nacionalnega bloka. Če tedaj te farbarije več ni, je le pozdraviti. Lekcija g. Pribičevića je zato deplasirana in gospod Pribičević bi bolje storil, če bi jo opustil.

= **Princ Karol je opustil rezervo.** Iz Karlovega dvorca v Neuilly-ju je bila objavljena sledeča vest: »Rumunski princ Karol nas pooblašča k izjavi, da mu je bilo pismo, s katerim se je odrekel prestolu, vsiljeno v težkih razmerah in od oseb, katerih raje ne omenja. Princ Karol trdi, da noče izvesti nobene posebne agitacije v državi, temveč kot oče in kot Rumun se bo poslužil samo te svoje pravice, da bo pazil, da se ne izvrši kak atentat nad narodom. Nadalje smatra princ Karol za svojo pravico, da v potrebi tudi osebno intervenira. Kakor dosedaj, tako bo postopal tudi v bodoče kot iskren patriot, imajoč samo eno željo, da koristi Rumuniji. **Če bi pa rumunski narod apeliral nanj, tedaj bo smatral za svojo dolžnost, da se pokori narodni volji.**« — Manj lepo, toda bolj odkritosrčno povedano se pravi to: Če bo prilika ugodna in če pride formalen poziv, da zasede rumunski prestol, potem bo princ Karol to storil. Princ Karol je s svojo izjavo prijavil svojo zahtevo na prestol.

= **Lord Rothermere** nadaljuje svojo kampanjo za Madjarsko in »Daily Mail« je vsak dan poln člankov o »pohabljeni« Madjarski. Madjarska hvaležnost zato stalno raste, pa čprav Madjari vedo, da je pričel lord Rothermere svojo akcijo, ker je v robinski zvezi z nekim madjarskim magnatom in ker si obeta od akcije Rothermere tudi gmoten dobiček. V kratkem bo odpotovala v Anglijo posebna deputacija Madjarov, ki mu bo izročila zahvalne darove Madjarske. V tej deputaciji bodo tudi zastopniki madjarskih manjšin iz Češkoslovaške, Jugoslavije in Rumunije. Delegacijo bo vodil znani madjarski iredentist Herezeg. Istočasno bo prišla v Budimpešto tudi posebna angleška deputacija, ki bo izčrpno preiskala probleme Trianonske pogobe. Samoposebi se razume, da se bodo Madjari z vsemi sredstvi potrudili, da bo ta deputacija čim bolj pristransko informirana. Živahno podpirajo Rothermerovo akcijo tudi Italijani, ki žele čim večjo oslabitev držav Male antante. Zaraditega Italijani stalno hrabre Madjare, da oni zahtevajo revizijo Trinonske pogodbe. Pa tudi direktno podpirajo fašisti Rothermerovo akcijo s tem, da propagirajo po svetu mnenje, da je Madjarska edina država, ki bi se mogla upreti boljševizmu in ki je zato edina garancija za mir v srednji Evropi. — Mislimo pa, da tudi italijanska pomoč ne bo zadosti močna, da bi prišlo do revizije Trianonske pogodbe, ker bi takoj za njo morala priti revizija vseh ostalih pogodb, česar pa velike sile pač ne bodo dopustile.

= **Tudi Bolgari proti lordu Rothermeru.** Poročajoč o polemiki med dr. Benešem in lordom Rothermerom pravi »Demokratičeski Zgovor«, oficielno glasilo vladne stranke, da ,e najlepše sredstvo za osiguranje mirovnih dogovorov natančno izpolnjevanje vseh določb o zaščiti narodnih manjšin. Na ta način bo odpravljen glavni vzrok za vse pritožbe, grožnje in spore. Nato pravi »Demokratičeski Zgovor«, da ravno v tem oziru zasluži Češkoslovaška najmanj očitkov.

= **Zakonsko izenačenje med Avstrijo in Nemčijo.** V »Börsen-Kurieru« je objavil ministrski svetnik Falk članek, v katerem predlaga, da se takoj prične z izdelovanjem zakonskega načrta o skupnem nemško-avstrijskem državljanstvu. Vsak državljan Avstrije in Nemčije bi ohranil svoje državljanstvo, toda bi recipročno užival enake pravice. Nemec v Avstriji bi imel iste pravice, ko avstrijski državljan in obratno avstrijski v Nemčiji iste ko nemški državljan.

= **Seiplova vlada zahteva razpust dunajske občinske straže.** Ker je dunajski občinski svet kljub protestom opozicije sklenil, da se osnuje na Dunaju stalna občinska straža, je zvezna vlada sklenila, da se posluži svoje ustavne pravice in zahteva od dunajskega župana, da takoj razpusti občinsko stražo. Če župan Seitz tega ne bi hotel storiti, bo o stvari sklepalo avstrijsko upravno sodišče.

= **Zmaga dr. Wirtha.** Na seji centruma se je razpravljalo tudi o izstopu dr. Marxa iz republikanske zveze »Črno, rdeče, zlato«. Desničarji so bili mnenja, da morajo vsled tega izstopa vsi člani centruma izstopiti iz te zveze. Temu nasproti pa je bil dr. Wirth mnenja, da je bil korak dr. Marxa prenagljen in da mora biti stranka slejkoprej za to republikansko zvezo. Njegovo stališče je tudi zmagalo in dr. Wirth je s tem doživel pomembno zmago nad dr. Marxom.

= **Kriza ruske komunistične stranke.** Prve resolucije, ki so bile sprejete na plenarni seji centralnega odbora kontrolne komisije komunistične stranke, so sestavljene v zelo miroljubnem tonu. Iz tega se vidi, da skušajo komunistični voditelji na vsak način doseči sporazum s Trockim. To pa vsled tega, ker se med delavci vedno bolj kažejo simpatije za Trockega.

Med kantonskimi in nacionalističnimi četami se je razvila velika bitka, katere izid še ni znan. Pričakujejo pa, da bi mogla biti bitka odločilna.

Težave in težkoče esdeesarske liste.

Dolgo, neverjetno dolgo je trajalo, da je SDS sestavila svojo listo za mariborsko-celjsko volivno okrožje. S težavo in muko je bila tudi sestavljena lista za mesto Ljubljana, saj so zaupniki morali opetovano zborovati in so najprej določili samo kandidata, šele čez nekaj dni pa tudi njegovega namestnika.

Še danes pa ni sestavljena esdeesarska lista za ljubljansko-novomeško volivno okrožje. Niti pomoč nekateri »idealistov« iz SKS ni pomagala in SDS še danes nima kandidatov za vse kranjske okraje.

V nedeljo je zato poskušalo vodstvo SDS prodreti s svojim kandidatom v krškem okraju. Doseglo pa je **popolen neuspeh.**

V spremstvu tajnika dr. Rapeta je prišel ravnatelj Jug na Rako, da se tam predstavi kot kandidat SDS. Pri prejšnjih volitvah je na Raki SDS tudi v resnici dobila mnogo glasov, ker je bil kandidat domačin, kateremu so kmetje zaupali. Med tem pa se je ta kandidat vrnil v kmetsko stranko in ž njim tudi vsa Raka. Ko sta pričela gg. Rape in Jug govoriti, so jima kmetje kratko izjavili, da oni ne poznajo njih, ona pa kmetov ne. In bivši esdeesarski kandidat je nato pozval vse kmete, da naj oba gospoda iz Ljubljane ne poslušajo in kmetje so to tudi stodili. Vsi so zapustili zborovališče in oba gospoda iz Ljubljane sta ostala sama in imela sta dovolj prilike in časa, da razmišljujeta o minljivosti slave SDS.

Vseno pa sta se ojunačila in odšla v Škocijan. Uspeh je bil isti kot v Raki. Kmetje so SDS siti in nihče ni hotel poslušati njenih govornikov. Tako se tudi v Škocjanu ni mogel predstaviti g. kandidat svojim volivcem.

Posledica vsega tega pa je, da lista SDS za ljubljansko-novomeško volivno okrožje še ni sestavljena in da ima g. Žerjav še manj nade na uspeh.

Tistih napovedanih 40.000 kroglic že danes precej čudno izgleda. Ni dobro prezgodaj zaiti med preroke!

Lord Rothermere.

Za revizijo trianonske mirovne pogodbe, ki je iztrgala Madžarom Slovake na severu in Srbe na jugu, se je zavzel v najnovejšem času angleški lord Rothermere in njegova tozadevna akcija je vzbudila po vsi Evropi veliko pozornost, posebna pa še na Češkem, ker je njegova akcija naperjena v prvi vrsti proti češkoslovaški republiki.

Kakšni nagibi so angleškega lorda pripravili do njegovega koraka, ni povsem jasno, vsaj na prvi pogled ne. Da bi bil od Ogrske vlade plačan, ni prav verjetno, kajti mož je silno bogat. Tudi splošni politični ni ravno tak, da bi kdo posebno želel postaviti revizijo mirovnih pogodb na dnevni red. Treba je torej poiskati motive za njegovo akcijo drugod.

Včasih so rekli, da se je treba pri iskanju vzrokov raznih zagonetnih dogodkov v prvi vrsti ozirati na pravilo »cherchez la femme«. V današnja materijalistični dobi pa je dobro, če se vprašamo, za kakšen in za čegar denar gre!

Za presojo lord Rothermerove akcije sta važna dva momenta. Lord Rothermere je lord, sicer ne lord starega pokolenja, ampak novopečen lord, ampak vendarle lord. Izkušnja pa pravi, da se novopečeni plemenitaši navadno mnogo bolj »čutijo« kakor najstarejši plavokrvneži. Tako se čuti tudi lord Rothermere mnogo bolj lorda kakor vsak drug angleški lord in skuša dokazati svoje razumevanje za lordsko čast in dostojanstvo s tem, da v svojem glavnem listu »Daily Mail« (»Dnevna pošta«) z vso vehemenca zastopa najbolj konservativne lordske interese.

Glavni interes angleških lordov pa je dandanes, da preprečijo doma in tudi drugod po Evropi razne radikalne agrarne reforme. Angleški lordi so namreč lastniki vse zemlje na Angleškem in njim mora cel narod plačevati letno milijonske najemnine za zemljo. Proti monopolu na zemljo, ki ga uživajo lordi, pa se je dvignila že pred vojno in se dviga danes znova liberalna stranka v Angliji, zlasti Lloyd George in delavska stranka. To sta pa dva silno močna faktorja in lordom se danes ni za smejati, ker jim gre rešitev agrarnega vprašanja prav občutno na žep.

Strah pred agrarno reformo doma pa je rodil med angleškimi lordi tudi strah pred agrarnimi reformami drugod. Ta strah je vzbudil med lordi silno sovraštvo do sovjetske revolucije, ki v bistvu ni nič drugega kakor nasilno izvedena ogromna agrarna reforma, ki je dala mužiku zemljo.

Agrarne reforme pa so silno nalezljiva bolezen in zato poskušajo lordi razširjenje te bolezni povsod preprečiti — to je pravi smisel »protisovjetskega bloka« v Evropi, ki ga kujejo lordi.

Jako temeljito agrarno reformo pa so izpeljali tudi Čehi, zlasti na Slovaškem, kjer so imeli najuglednejši madžarski magnati ogromna posestva (grof Andrassy itd.). Z agrarno reformo na Slovaškem pa so bili madžarski aristokrati, ki so naravni zavezniki lordov z ozirom na agrarno reformo in s tem seveda tudi zavezniki za »protiboljševiški blok«, silno udarjeni in nič čudnega ni, da so se angleški lordi, njim na čelu seveda novopečeni lord Rothermere, začeli zavzemati za madžarske grofe, da zmanjšajo zanimanje za agrarno reformo pri sebi doma.

Pripomniti je treba še, da obstoje med madžarsko in angleško aristokracijo jako ozke rodbinske in prijateljske vezi. Večina madžarskega »visokega« plemstva se šola v Angliji (Eton-college, Oxford, Cambridge). Po ženitvah je madžarsko visoko plemstvo z angleškimi skrižano vsevprek.

Ne gre torej pri akciji lorda Rothermera za prav nobene idealne nagibe, najmanj za »zmago zatirane pravice« ali pa za »osvobojenje epatiranih madžarskih manjšin«. Če bi bili Čehi pustili madžarskim grofom njihova posestva na Slovaškem v miru, da bi jim ubogi Slovaki še naprej garali za 5 novčičev dnevno, se plemeniti lordi niti v sanjah ne bi bili zmenili ne za Čehe ne za Ogre. Ampak grunt je grunt. Izguba grofovskega naslova ne boli, boli pa izguba veleposestva.

Jako malo verjetno pa je, da bi lord Rothermere s vojo akcijo uspel. Njegov list »Daily Mail« ima sicer res ogromno naklado (2 in pol milijona izvodov dnevno!), toda politično ta list kljub velikanski svoji nakladi ne pomeni nič. List je namreč razširjen le vsled spretno sestavljenih in lepo aranžiranih dnevnih senzacij in ga vsled tega posebno rade kupujejo ženske, ki rade bero flavze (kakor v Ljubljani »Jutro«). Politično pomeni »Daily Mail« toliko, kolikor pomeni na Dunaju »Kronenzeitung«, ki tudi izhaja v 30 tisoč izvodih, a politiki niti ne vedo ne, da ta list izhaja.

„Enotna fronta" — definitivno razbita.

Opetovano smo že pisali o pogajanjih slovenskih delavskih marksističnih strank za enoten nastop pri septemberskih volitvah v narodno skupščino. Zapisali smo, da se vse tri delavske stranke (socialistična, socialnodemokratska in komunistična skupina) zelo trudijo, da bi pokazale napredek svojih glasov.

Neodvisni delavci in socialni demokrati so v teh pogajanjih dosegli med seboj popolen sporazum v vseh vprašanjih, dočim je vodstvo socialistične stranke Jugoslavije odklonilo skupen nastop, ker se ni strinjalo s programom delavsko-kmetskega republikanskega bloka, na čegar temelju se je ustvarila »polenotna« fronta slovenskega delavstva.

Sporazum, ki se je dosegel med socialnimi demokrati in komunisti ne leži samo v vprašanju kandidatur, temveč sloni v glavnem na programu, ki vsebuje zahtevo za mir in za zvezo s sovjetsko Rusijo, proti monarhizmu, proti centralizmu, proti esdeesarskemu naprednemu bloku in proti vojni nevarnosti, za republiko delovnega ljudstva, za samoodločbo narodov, tudi slovenskega, za blok delavcev in kmetov in za enotno strokovno gibanje.

Na podlagi tega sporazuma so socialni demokrati v zvezi s komunisti zahtevali od SSJ, da je mogoča enotna fronta le tedaj, če nastopi SSJ proti tistim svojim članom, ki sede v predsedstvih monarhističnih organizacij, ki so člani takih organizacij ter jih podpirajo z občinskim denarjem, da nastopi dalje SSJ proti tistim svojim članom, ki sodelujejo s policijo ter proti tistim oblastnim poslancem, ki glasujejo z meščanstvom proti republikanskemu uradništvu, **da se odreče SSJ centralizmu, da se izjavi za samoodločbo narodov ter za samostojnost Slovenije,** da pretrga zvezo s krščanskimi socialisti in samostojnimi demokrati v Delavski zbornici, da se desolidarizira z angleškim kapitalom v Mežici in izreče za zedinjenje strokovnega gibanja v Jugoslaviji.

Vodstvo SSJ je že dne 9. julija nastopilo proti tem zahtevam in postavilo za nosilca oficielne socialisaične stranke v mariborskem volilnem okrožju g. Petejana. Na celjski konferenci dne 17. julija pa so socialisti **definitivno odklonili enoten nastop** z izjavo, da niso za samoodločbo slovenskega naroda, **ker so Slovenci po njihovem mnenju samo pleme troedinega naroda,** da niso proti monarhističnim nastopom tajnika Delavske zbornice Filipa Uratnika in da branijo **Monzinga,** člana socialistične internacionale, ki je baje z osebno intervencijo (tako piše »Naprej«, op. ured.) izposloval razpust občinskega zastopa v Mežici.

Resni ali neresni poskus za ustvaritev enotne fronte se je torej popolnoma ponesrečil. Krivda leži predvsem v vodstvu Socialistične stranke, ki je že v svojih pismenih pogajanjih zahtevalo, da se naj ne razpravlja o programu delavsko-kmetskega republikanskega bloka, temveč le o nosilcih enotne delavske liste in o ostalih kandidaturah.

Pohskus ustvariti enotno fronto delavskega razreda v Sloveniji se je že v tretjič ponesrečil. Prvi poskus leta 1925 pri volitvah v Delavsko zbornico za Slovenijo je sicer združil socialiste (kristanovce) in komuniste za enotno listo, dočim so nastopili socialdemokrati (bernotovci) samostojno. Tudi drugi poskus pri volitvah v oblastne skupščine ni ustvaril enotne fronte: socialisti in komunisti so nastopili zopet skupaj, dočim so šli socialni demokratje za svojo posebno listo. Enotna fronta je bila tedaj dosežena le v Mežici, kjer so delavci izvolili učitelja Vinka Möderndorferja za oblastnega poslanca.

V obeh taborih se pripravljajo na volitve in postavljajo nosilce svojih list. Socialistična stranka je postavila v ospredje gg. Petejana, dr. Likarja, Kiteka, Mlinarja, Sitterja i. dr. Ponesrečeni manever je zelo razburil vodstvo SSJ, kateremu je šlo predvsem **za kandidate** in jako značilna je polemika med temi gospodi, posebno urednika Eržena, ki je v svoji jezi vpričo delegatov **izjavil:** »Če crknem, Möderndorfer ne bo izvoljen...«

Idejmi sporazum med komunisti in socialnimi demokrati je precej vplival na delavsko javnost, vendar pa izgleda, da komunisti niso zelo zadovoljni z diktati njihovega vodstva. V komunistično ospredje se namreč preveč silijo ljudje, ki so med delavstvom komprotitirani in nepriljubljeni, tako, da delavstvo pri teh volitvah ne bo šlo s tistim elanom v boj, kot to pričakuje Gustinčičeva struja.

Delavsko-kmetski republikanski blok bo predvsem enoten v Ljubljani, kjer bo kandidiral kot nosilec dr. Milan Lemež, dočim se ta enotnost ne bo pokazala v ljubljanskem volilnem okrožju, kjer hoče biti nosilec liste delavsko-republikanskega bloka inženir Dragotin Gustinčič. Izmed ostalih kandidatov stopata v ospredje še Weinberger in Marcel Žorga.

Dvomimo, da bo ta »polenotna fronta« imela kaj več upehov od dosedanjih, kajti zdi se nam, da delavstvo še vedno ni izrinilo iz svojih vrst ljudi, ki tudi po njihovem mnenju ne spadajo zraven.

Rusija se pripravlja.

V najnovejšem času se je pričela ruska vlada intenzivno oboroževati. Pretekli teden je vlada organizirala »teden narodne obrambe«, da bi vzbudila med najširšimi krogi razumevanje za potrebo oboroževanja. Po celi državi so priredili posebni odbori veliko število predavanj o vojni obrambi, skoraj v vsakem večjem kraju pa so ustanovili obrambne krožke, ki prirejajo znanstvena predavanja o vojaških stvareh. Na ta način namerava ruska vlada pretvoriti celo Rusijo v eno samo ogromno taborišče, kjer bo vsak prebivalec vedno pripravljen na boj.

Današnja ruska armada obstoji iz dveh delov, iz prave armade in iz žandarmerije. Žandarmerijske (policijske) čete imajo zopet dva pododdelka, namreč čete za notranjo in čete za obmejno službo. Policijske čete za notranjo službo so v bistvu to, kar je bila nekdanja caristična žandarmerija, samo da jim poveljujejo drugi ljudje. Naloga te čete je, da skrbi za varstvo uradov in oblastnikov. Najbolj zanesljive ljudi pa so uvrstili k obmejnim četam. Naloga teh je, da natančno pazijo na vse tujce, ki prihajajo čez mejo in posebno strogo stikajo za »protirevolucionarno«, t. j. protiboljševiško literaturo. Obmejne čete so izvrstno izvežbane in predstavljajo elito ruske oborožene sile, v slučaju vojne pa tvorijo jedro ruske armade. Prehrana in oprema teh čet je odlična. Za pravo armado ruska vlada ne skrbi toliko kakor za obmejne čete. Hrana pri ruski armadi je slabša, oprema pa je izborna. Poročila o bojni opremi ruske armade niso točna. Edino, kar je v ruski armadi še pomanjkljivo, je težko topništvo, zato pa delajo noč in dan, da tudi to panogo orožja izboljšajo. Na predavanjah v »tednu za narodno brambo« so največ govorili o težkem topništvu. Na visoki stopnji pa stoji rusko letalstvo. Letalci so izvrstno izvežbani in zelo pogumni in podjetni ljudje. Letala so izdelana samo iz ruskega materijala. Zveza za pospeševanje letalstva »Aviahim« razvija nad narodom silno propagando za letalstvo, zlasti med ženstvom. Izvežbane agitatorice skušajo tudi med ženskim svetom vzbuditi zanimanje za potrebo oboroževanja dežele.

Večina armadnih poveljnikov in štabnih častnikov je služilo že v stari ruski armadi. V vojaškem oziru je Rusija razdeljena na 9 okrožij. Na čelu vsakega okrožja stoji višji general, ki je za slučaj vojne določen za poveljnika armade svojega okrožja. Od teh 9 okrožnih vojaških poveljnikov jih je sedem, ki so bili že pod starim režimom generali, a tudi v nižjih šaržah služi v današnji ruski armadi mnogo carističnih častnikov. V ruski armadi pa služi tudi na stotine bivših najboljših nemških oficirjev, ki so našli po razorožitvi Nemčije kruh in zavetje v Rusiji. Nemški častniki so zlasti v tehničnem oziru sovjetsko armado dvignili na visoko stopinjo izvežbanosti.

UPNIKOM SLAVENSKE BANKE!

Podpisani odbor upnikov Slavenske banke v Ljubljani sporoča vsem onim upnikom Slavenske banke, ki so njega oz. njegove predstavnike pooblastili za prijavo sodišču in zastopanje njihovih terjatev v konkurzu Slavenske banke, da je iste pravočasno prijavil konkurznemu sodišču v Zagrebu po predpisih hrvatskega konkurznega reda in da jih bo v smislu prejetih pooblastil tudi nadalje z vso skrbjo zastopal v konkurzu tega zavoda.

Vsakomur je Odbor poslal tudi potrdilo o prejemu njegovega pooblastila.

Rok za prijavo terjatev konkurznemu sodišču je potekel z 19. julijem 1927. Netočne so vesti nekaterih listov, da je sodišče podaljšalo prijavni rok do 20. avgusta 1927. Vzlic temu pa je upravitelj konkurzne mase z ozirom na interese upnikov zasigural podpisanemu Odboru, da se bodo prijave terjatev sprejemale še do 15. avgusta 1927. Zaostale upnike se opozarja na to, ker se neprijavljenim upnikom v smislu hrvatskega konkurznega reda ne bo izplačalo ničesar.

Ljubljana, dne 26. julija 1927.

Za Odbor upnikov Slavenske banke:

Dr. Drago Marušič l. r.,
predsednik.

Dr. Roman Ravnihar l. r.,
tajnik.

KRATKE VESTI.

Dopisni urad sovjetske vlade javlja, da je vest o atentatu na leningradski sovjet gladko izmišljena.

Predsednik Bethlen se vsled bolezni ni udeležil pogreba kardinala Czernocha. Legitimisti pa v Bethlenovo bolezen ne verujejo, temveč so mnenja, da je s svojo neudeležbo demonstriral Bethlen proti legitimistom.

Brazilijanski parlament je s 118 proti 18 glasovom sprejem zakon proti komunistom.

Argentinska vlada je predložila parlamentu predlog, da se Argentinija zopet aktivno udeležuje dela pri Zvezi narodov.

Ljuba D. Jurković:

TAKTIKA NAJMODERNEJŠIH MARKSISTOV.

(III. del replike na odgovor marksistov.)

Vso prozorno taktiko marksistične akcije smo prav dobro spoznali iz dosedanjih člankov. Ta svojevrstna taktika najmodernejših marksistov, kakor sami sebe imenujejo, je zelo važna, tako, da ne bo škodovalo, če tudi tej stvar posvetimo malo pozornosti. Kakor bomo to spoznali, ni v ostalem nikake razlike med temi »najmodernejšimi marksisti« (= komunisti, boljševiki), temveč je to tudi taktika starih marksistov in celo Karla Marxa samega.

Omenjali smo že v drugem delu te replike, zakaj se marksisti interesirajo za nacionalna vprašanja raznih narodov; spoznali smo, kako je bilo stališče raznih marksističnih ideologov do nacionalnih pokretov raznih narodov; videli smo, kako more biti kdo na podlagi marksističnih načel za in proti nacionalni svobodi posameznih narodov: Vse odvisi od ocene, če je ta osvoboditev v liniji osvobodilne borbe delavskega razreda, odnosno v liniji socialne revolucije in razvoja družbe v smislu komunizma...

Na ta način je že **Engels** na primer, kar je za nas posebno važno, gledal na naše nacionalne težnje s tega stališča. Dejal je: »Čeprav bi bile balkanske države še tako interesantne itd., toda čim pridejo njihove težnje v nasprotje z interesi proletariata, jim mi ne moremo pomagati. Na drugem mestu pa on in **Marx** »poudarjata, da zaslužijo balkanski narodi v težnji, da se osvobode od turškega jarma, vsako podporo«.

Na tem mestu je posebno važno, da se dotaknemo čudnega stališča **Marxa** in **Engelsa** leta 1848—1849 v slučaju revolucije Hrvatov in Srbov proti Madžarom. Zadevo je gledati tako: V Avstro-Ogrski se je vršila borba med imperialističnima kapitalizmoma Nemcev in Madžarov. **Marx** in **Engels** sta bila na strani Madžarov in proti Avstriji ker je Avstrija tlačila Madžare.

Hrvati in Srbi so bili madžarski robovi. Bili so nekoliko eksploatirani in tlačeni od Madžarov, odnosno od madžarskega imperialističnega kapitalizma. Suženjstvo Hrvatov in Srbov pod Madžari je bilo mnogo težje nego teh pod Avstrijo, zlasti so pa morali to spoznati socialisti. Zato so se Hrvati in Srbi uprli proti Madžarom (proti Avstriji niso imeli razloga boriti se in naravno je, da so videli prijatelja v vsakem neprijatelju Madžarov.)

Toda sedaj **Marx** in **Engels** nista bila na naši strani, temveč sta kot divja risa nastopila proti nam, ker je to oviralo osvobodilno borbo Madžarov! Kaj smo imeli morda interes, da Madžari postanejo še močnejši? Še več, ta borba je bila zelo pripraven moment za vstajo.

Kako naj si tolmačimo to nedoslednost teh socialističnih edeologov? Lepo torej, Madžari (in to madžarski kapitalistični imperializem) imajo pravico, da se bore za svojo svobodo, toda Hrvati in Srbi (in to narod, ki ni kapitalistično razvit in ki ni imperialističen) pa nimajo pravice do svobode! Zakaj? Mogoče zato, ker so bili oni Slovani, ker so morda neka nižja rasa ki nima pravice do svobodnega življenja in ki mora robovati madjarskim kapitalistom!?

Ali je tako čudno in nedosledno stališče diktiral kak psihološki moment, ali pa celo kak drugi večji interese od nacionalne svobode gotovega naroda? Treba je namreč imeti vedno v mislih, da je **Marx** iz dna svoje duše mrzil vse Slovane vobče, mrzil jih je brez posebnega razloga, iz neke nerazumljive ozkosrčnosti, toda mrzil jih je strašno, tako kakor jih more mrziti samo zagrizen Švaba. Kadar je mislil o Slovanih, so njegove misli vedno podlegle temu čustvu.

Ako abstrahiramo to stran kot stvar srca Marxa samega, bomo spoznali, da je tako nedosledno in čudno stališče opravičeval gotov interes, »to je bil interes evropske revolucije; temu interesu so se morali podrediti vsi ostali interesi. **Interes revolucije je vedno nad interesi posamezne nacije.«** (Dr. Sima **Marković.**)

Sedaj razumemo: torej tako stališče za Madžare in stališče **proti** Hrvatom in Srbom je bila samo gotova taktična poteza; kakor vedno, se pri oceni teh revolucij ni vprašalo po njihovih vzrokih in razlogih, niti o interesih prebujenih narodov, temveč o nečem drugem. To ste razkrinkani!

Videli smo, kako so marksisti vedno, tako najstarejši kakor tudi najmodernejši, kazali neko posebno pozornost za nacionalna čustva raznih narodov čisto in samo **iz taktičnih razlogov.** Saj celo v programu ruske komunistične stranke same stoji zapisano: »V vsakem slučaju je potrebna s strani proletariata onih narodov, ki so bili tlačeni, neobhodna in posebna opreznost ter posebna pozornost do ostankov nacionalnih čustev delavskih mas tlačenih in nepolnopravnih nacij.«

V tem smislu je tudi **Ljenin** priložil II. kongresu komunistične internacionale resolučijo, v kateri je rečeno med drugim: **»Ker ta nezaupljivost in nacionalni predsodki morejo biti izkoreninjeni šele po uničenju imperializma v naprednih deželah in po koreniti spremenitvi vseh temeljev gospodarskega življenja v zaostalih deželah, bo uničevanje teh predsodkov napredovalo prav počasi. Odtod izvira za razredno zaveden prolariat vseh dežel obveznost posebnega obzira in posebne pažnje do posebi že preživelih nacionalnih čustev v dalj časa zasužnjenih deželah in nacijah, obenem pa obveza, da se postopa tako, da bi ta nezaupljivost čimprej izginila.«**

V drugem delu te replike smo omenjali, kako je Ljenin dejal, da je iz taktičnih razlogov potrebno, da komunisti raznih dežel podpirajo vse revolucionarne pokrete in da se vežejo z njimi, ne zato, ker bi morali ti interesi kot taki interesirati, temveč zato, ker se morejo izrabiti v korist socialne revolucije, — za širjenje in krepitev komunizma.

Dnevne vesti.

ALI ŠPEKULACIJA ALI RESNICA.

Na seji beograjske trgovske zbornice je podal podpredsednik Stanojević poročilo o stanju žetve v Srbiji. Po njegovem referatu je pšenica v Srbiji izvrstne kvalitete, toda jo je za 30 odstotkov manj ko lani. Koruze bo celo polovico manj ko lani. Suša pa je uničila tudi travnike in vsled pomanjkanja krme bo moral kmet prodati živino za slepo ceno. Zato predlaga Stanojević, da se odpravi uvozna carina na pšenico, ječmen, koruzo in fižol, da se na vso državo razširi tarifa, ki velja za prevoz koruze v pasivne kraje in da se sme mleti v vsej državi ene vrste moka, ki pa ne sme biti najfinejša.

Vajeni smo, da se pred vsako žetvijo pojavljajo vesti o katastrofalnem stanju žetve. Opetovano se je izkazalo, da so bile te vesti samo plod špekulacije, da je bila dvignjena cena moke.

Zato je dolžnost poljedelskega ministrstva, da da uradno poročilo o stanju žetve, da bo javnost znala, pri čem da je.

Mislimo, da plačuje vsa država, zlasti pa Slovenija, žitnim magnatom v Vojvodini že toliko davka, da sme zahtevati, da jo vsaj vlada ščiti pred špekulacijo, če seveda taka obstoji.

ZASTONJ
dobite en par nogavic
pri nakupu dveh oz. treh parov
Inventurna prodaja pri
A. Šinkovec nasl. K. Soss.

— **Popravilo proge Zagreb—Osijek.** Po tolikih nesrečah, ki so se pripetile na železniški progi Zagreb—Osijek, je naročilo končno prometno ministrstvo zagrebški železniški direkciji, da naj prične s popravilom te proge.

— **Sklepi konference srednješolskih ravnateljev v Splitu.** Te dni se je vršila v Splitu konferenca srednješolskih ravnateljev. Na konferenci so se razpravljala didaktična, disciplinarna in druga strokovna vprašanja. Med drugim je storila konferenca hvalevreden sklep, da se bo v bodoče proti nediscipliranim dijakom postopalo z večjo strogostjo kot doslej. Z začetkom novega šolskega leta se prepove dijakom nogobrc. Tudi člani nogometnih društev dijaki ne bodo smeli biti več. Pač pa se bo priporočalo dijakom, da vstopijo v plavaške in veslaške klube in v sokolska društva. Izletov ne bodo smeli prirejati dijaki več. Dalje se bo strogo nadziral obisk kinematografov in strani dijakov in dijaške organizacije. Z novim šolskim letom se ukinejo dijaške čepice, ker niso dosegle nameravanega cilja. Razven tega je bilo sprejetih še več drugih predlogov ki bodo po mnenju konference srednješolskih ravnateljev pospeševali vzgojo in učne uspehe srednješolske mladine.

— **Na otoku Rabu je še prostora za tujce.** Kot poročajo sušaški zvezi za tujski promet, je v Rabu na razpolago še kakih 200 tujskih sob.

— **Avstrijski šolski učenci v Senju.** Te dni prispe v Senj skupina 40 otrok iz Dunajskega Novega mesta. Spremljajo jih učitelji. Izletniki ostanejo v Senju do srede tega meseca.

— **Trgovsko dobrodelno društvo »Pomoč«** za ljubljansko oblast sporoča interesentom, da se je do 31. julija t. l. priglasilo zadostno število članov. V prihodnjih dneh bo sklican ustanovni občni zbor, nakar bo društvo začelo z rednim poslovanjem. Obstoj tga društva je na podlagi došlih prijavnic zagotovljen. Nadaljne prijave članov se še vedno sprejemajo. Podeželski trgovci in nastavljenci, naj potrebne tiskovine v svrho prijave zahtevajo pri pristojnih gremijih, kateri imajo te v zadostnem številu na razpolago. Odbor.

— **Otvoritev Sokolskega doma v Grosupljem.** Dne 14. avgusta t. l. se otvori nov dom mladega sokolskega društva v Grosupljem, zajedno z nastopom in veliko vrtno veselico pri br. I. Rusu. Pohitite ta dan vsi na Grosuplje. — Sokolsko društvo Grosuplje.

— **Stavka lastnikov kinematografov v Osijeku.** Lastniki kinematografov v Osijeku so se dogovorili, da bodo dne 15. t. m. svoje kinematografe zaprli. Stavka se uprizori v znak protesta zoper povišanje davka na kinematografe.

— **Izseljevanje v Novo Zelandijo.** Nova Zelandija je ustavila doseljevanje do konca oktobra 1927. V informacijo o položaju v Novi Zelandiji priobčujemo v naslednjem pismo, ki ga je poslal eden naših rojakov izseljeniškemu komisarijatu v Zagrebu. V tem pismu se slikajo razmere na ondotnem delavskem trgu tako: »V teku enega leta se je priselilo veliko število naših rojakov v Novo Zelandijo. Od njih pa se nahaja velik del v veliki bedi vsled pomanjkanja dela. Industrija kaurske smole, pri kateri so bili v prejšnjih letih naši rojaki zaposleni in se od tega tudi preživljali, je danes skoro propadla. Velik del naših ljudi se je vrnil v domovino in je brez sredstev, ker je industrija propadla, da bi našel zopet delo. Brezposelnost veča veliko število angleških priseljencev, ki dnevno narašča. Tuja zemlja ljubi svoje — tako je naš narod pri vsakem delu zadnji.«

— **Premoženje kralja Ferdinanda.** Po uradnih ugotovitvah je zapustil rumunski kralj Ferdinand razven nepremičnin premoženje 300 milijonov lejev. Karlov delež znaša 60 milijonov lejev. Nepremičnin Karol ne dobi nobenih.

— **Pouk o letalstvu na nemških šolah.** Na berlinskih šolah se uvede obvezen pouk o letalstvu.

— **Robert de Flers umrl.** V soboto je umrl v Parizu v 55. letu svoje starosti literarni direktor »Figara« in znani komediograf Robert marquis de Flers. De Flers se je rodil dne 25. novembra 1872 v Pont l' Evêque-u. Leta 1920 je postal član francoske akademije. Spisal je mnogo gledaliških iger, ki so žele v vseh kulturnih državah uspeh.

Din
8·-
meter šifona
Inventurna prodaja pri
A. Šinkovec nasl. K. Soss.

— **Poroka Horthyjevega sina.** Iz Budimpešte poročajo: Sin regenta Horthyja se poroči dne 4. avgusta s hčerko grofa Emerika Karolyja.

— **Prekooceanski poleti.** Neki rimski agenciji poročajo iz Toronta, da se pripravljata tudi dva kanadska letalca za polet preko oceana. Poleteni nameravata iz Kanade v London.

— **105 ur v zraku.** 37-letni mehanik Franc Kawoszynski je dosegel rekord v trajnem letanju. Vzdržal se je v zraku celih 105 ur. Kawosynski namerava poleteti iz Buenos-Airesa v Newyork. Letalo si je zgradil sam.

— **Francoski trgovinski minister in aviatika.** Francoski trgovinski minister se brani v »Le Journalu« zoper časopisne napade, v katerih se mu očita, da ne stori ničesar za napredek francoske aviatike. Minister pravi, da je treba osigurati in razviti v prvi vrsti praktično stran aviatike, to se pravi eksploatacijo aviatike v trgovinske in prometne svrhe.

— **Ameriški novinarji v Evropi.** Iz Newyorka je prispelo v Cherbourg 25 ravnateljev velikih severoameriških listov. Izletniki si ogledajo glavna evropska mesta.

— **Kako se obnaša bivši nemški prestolonaslednik.** Bivši nemški prestolonaslednik in njegova rodbina se bosta preselila iz dvorca v Eltzu v nekdanji carski dvorec v Potsdamu. K temu koraku se je bivši nemški prestolonaslednik odločil ker je postal v Eltzu vsled svojega surovega obnašanja in številnih škandalov zelo nepriljubljen. Niti monarhistični krogi ga ne marajo. Ob priliki zadnjih vojaških vaj je povabil k sebi več oficirjev, njegovemu povabilu pa se ni niti eden odzval.

— **Neurje v Osijeku in okolici.** Po daljši vročini je bila te dni v Osijeku in okolici silna nevihta. Okoli petih popoldne so bile vse telefonske zveze z mestom prekinjene. Zopet vzpostavljene so bile šele zjutraj. Utrgal se je bil oblak.

— **Letalska nesreča v Mostarju.** V Mostarju sta se dvignila te dni z zrakoplovom tipa Brandenburg v zrak poročnik Tarapanov in pesnik Milo Šantić. Ko sta krožila nad mestom jima je zmanjkalo bencina in aeroplan je padel v neki vinograd ter se razbil. Kmetje, ki so prihiteli ponesrečencema na pomoč, so mislili, da ju bodo našli mrtva, na svoje začudenje pa so ju potegnili izpod ruševin samo z neznatnimi praskami. Zoper poročnika Tarapanova je uvedena preiskava, ker je vporabil letalo brez dovoljenja ter vzel seboj še civilno osebo.

— **Naiven kmetič.** Ciganka Milica Janković je izvabila leta 1925 kmetiču Urošu Gojkovu v Bečkereku pod pretvezo, da izposluje, da bo njegov sin oproščen vojaške službe, 8000 dinarjev. Ker se ji to ni posrečilo niti ni mogla denarja vrniti, jo je ovadil Gojkov sedaj sodišču.

— **Obsojen novinar.** Socialistični voditelj in urednik »Slobode« v Novem Sadu je bil te dni obsojen radi klevete po tiskovnem zakonu na dva meseca zapora. Razžalil je v svojem listu bivšega socialističnega poslanca Vojina Brkića.

— **Krvav boj med policijo in vlomilci pod zemljo.** Te dni se je posrečil varšavski policiji uprav senzacionalen lov. Policija je zasačila tolpo vlomilcev baš v trenutku, ko je hotela vdreti skozi podzemeljski hodnik v prostore zakladnice državne tiskarne bankovcev, v kateri se nahaja za šest milijonov novih novčanic. Podzemski hodnik so opremili vlomilci z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki. Napeljali so vanj celo električno razsvetljavo, tla so parketirali. Med banditi in policijo je prišlo do srditega boja. Eden od vlomilcev je bil težko ranjen. Policija je ujela šest članov tolpe.

— **Boj med apaši in policijo na Dunaju.** V zapadnem delu Dunaja se je pripetil te dni drzen roparski napad. Močna tolpa apašev je izropala sredi ceste več pasantov. Ko so prihiteli napadencem na pomoč policijski stražniki, so navalili razbojniki tudi nanje, jih pometali na tla in zvezali. Ko je prihitela tovarišem na pomoč takozvana napadalna policija, so otvorili banditi nanjo ogenj in razvila se je pravcata bitka. Aretiranih je bilo 10 oseb.

— **22 ljudi utonilo.** »New York Herald« poroča, da se je potopila na Michiganskem jezeru izletniška ladja na kateri se je nahajalo 200 oseb. Večina pasažirjev se je rešila 22 pa jih je utonilo.

— **Poškodba nagrobnih spomenikov.** Te dni so poškodovali neznani zlikovci na pokopališču v Kölnu 71 nagrobnih spomenikov.

— **Trgovina z dekleti.** V Donavi v Vratislavi so našli te dni steklenico v kateri se je nahajal list sledeče vsebine: »Trgovci z dekleti so me prodali v Carigrad. Grete Wiesner.« Policija preiskuje, kaj je na stvari. Doslej je ugotovljeno, da je res izginilo nedavno na Dunaju brez sledu neko dekle Grete Wiesner.

— **Krvava rodbinska tragedija na Moravskem.** V Moravski Ostravi se je odigrala te dni krvava rodbinska tragedija. Med Marijo Skulino in njenim možem so bili prepiri na dnevnem redu. Mož je bil delavec. V svojem prostem času je študiral ter položil končno na realki zrelostni izpit. Ker nato ni hotel opravljati več težaških del, primernejše službe pa tudi ni mogel najti, je živela njegova rodbina v veliki bedi. Kritičnega dne je pograbila njegova žena po prepiru sekiro ter udarila ž njo svojega moža trikrat po glavi. Mož je obležal pri priči mrtev. Žena se je prijavila sama oblasti. Pridržali so jo v zaporu.

— **Samomor 13-letnega dečka.** Te dni je našel cerkovnik v Chorherrnu pri Tullnu v cerkvi 13-letnega sina kamnoseka Josipa Kessa na vrvi za zvon obešenega. Deček se je bil utihotapil prejšnji večer v stolp, potegnil je vrv za zvon gori, si jo ovil okrog vratu in se vrgel v globočino. Preiskava je ugotovila, da je izvršil deček samomor, ker je njegov oče z njim zelo slabo ravnal. Deček je moral na primer iti vsak dan — tudi pri najslabšem vremenu v poldrugo uro oddaljeni Tuln za očeta po liter vina. Oče mu dostikrat ni dal niti denarja seboj ter je moral deček dobiti vino na kredit. Če se je vrnil domov praznih rok, je bil tepen. Tuintam je moral iti že zjutraj ob 4. v gozd po drva. Na dan samomora je moral deček do pozno v večer kamne tolči, zato je pobegnil od doma in izvršil samomor. Govori se, da je kamnosek Hess, ki je velik alkoholik in zapravljivec pred leti tri svoje otroke zastrupil. Hess je bil aretiran.

Do
25%
popusta pri kopalnih potrebščinah
Inventurna prodaja
A. Šinkovec nasl. K. Soss.

— **Umor, pojasnjen s pomočjo hipnoze.** Iz Budimpešte javljajo: Dne 22. junija so našli v njenem stanovanju v Debreczinu vdovo Kisz umorjeno. Storilec je izbrisal po umoru vse sledi ter stanovanje zeklenil. Policija je iskala morilca več tednov zaman. Te dni pa je bil umor zgolj po naključju pojasnjen. Hipnotizer Gold je hipnotiziral drogista Zoltana Lugossyja, ki je rekonstruiral potek zločina do najmanjših podrobnosti. V hipnotičnem spanju je peljal detektive v stanovanje ženske Toth, kjer so našli okrvavljeno obleko in ključ stanovanja umorjene Kiszove. Tothovi se je posrečilo pravočasno pobegniti. Sedaj jo bodo skušali najti pravtako s pomočjo Lugossyja.

— **Preprečen atentat na vlak.** V Brandenburgu je bil aretiran 23 letni Schweber, ki je položil na progi Berlin—Magdeburg na tračnice v namenu, da bi povzročil, da bi skočil brzovsak s tira, kamenje. Schweber je priznal, da je nameraval v zmešnjavi, ki bi jo bila nesreča povzročila, potnike izropati.

— **Devica Orleanska in njena guvernanta.** Neka filmska družba v Parizu je izvolila izmed 400 konkurentinj 15-letno deklico Simono Genemois za naslovno vlogo nekega filma o Devici Orleanski. Njen oče pa nato, da bi postala njegova hčerka filmska igralka ni hotel pristati. Vsled tega je prišla stvar pred sodišče, ki je pogodbi pritrdilo, vendar pa odredilo, da mora spremljati deklico k predstavam in od predstav guvernanta.

— **Menih — lahkoživec.** V Budimpešti je bil te dni aretiran neki budistični menih radi goljufivih dolgov. Meniha je poslal samostan v Budimpešto, da bi izpreobračal ljudi k budizmu. V to svrho mu je izplačeval samostan velike vsote. Menih se je pa kmalu prepričal, da Madjari za budizem nimajo smisla. Ker ni pridobil nobenih proselitov, se ni upal vrniti v samostan. Ostal je v Budimpešti. Ko mu je zmanjkalo končno denarja, je jel delati goljufive dolgove. Denarja pa je rabil mnogo, zakaj podnevi je lenaril, zvečer pa je slekel kuto, oblekel frak ter se zabaval po elegantnih nočnih lokalih z dekleti.

— **80.000 nasprotnikov prohibicije aretiranih.** Po pravkar izdani uradni statistiki je bilo lansko leto v Ameriki aretiranih radi prestopkov prohibicijskega zakona vsega skupaj nič manj kot 80.000 oseb, to je za 20.000 več kot predlanskim. Količina zaplenjenih alkoholnih pijač je napram predlanskim neznatno padla ter znaša 200 milijonov galon. Povprečna kazen za te prestopke je bila razven občutne denarne globe, 140 dnevni zapor.

Kölinska cikorija
NAJ IZBOREN PRIDATEK ZA KAVO

— **Ponesrečen poizkusni polet francoskega aviatika.** Iz Pariza poročajo: Francoski pilot Jivor, ki je nameraval poleteti iz Pariza v Ameriko je podvzel z 9500 kg balasta poizkusni polet. Polet se je vsled nastalega defekta pri aparatu ponesrečil.

— **Generalna direkcija drž. železnic v Beogradu** je izdala »Imenik železniških postaj kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« z novo železniško karto. Ta imenik vsebuje vse podatke o odpravnih možnostih (pravicah) vseh železniških postaj, postajališč, izogibališč in tovorišč naše kraljevine. V veljavo stopi 1. avgusta t. l. Posamezen izvod stane (s karto vred) 125 Din ter se naroča pri finančnem odelenju direkcije drž. žel. v Ljubljani.

— **Narednika ali pa mesarja za vzgojo dečkov.** »Frankfurter Oderzeitung« objavlja sledeči oglas nekega vzgojevališča za dečke: Vzgojevališče za dečke išče starejšega, močnega, energičnega moža za vzgojo dečkov. Reflektant mora biti v stanu, da vzdržuje strogo disciplino. Bivši naredniki in mesarji imajo prednost. Ponudbi je priložiti sliko, ki se vrne.

Ljubljana.

1— **Podpornemu društvu slepih v Ljubljani,** Wolfova 12, so darovali: G. Pintar Fr., kapetan ,Cetinje 100 Din; g. dr. Lokar Fr., tu, iz neke kazenske poravnave 100 Din; Posojilnica Slovenska Bistrica 50 Din; Mestna občina ljubljanska 1000 Din; g. Sušnik A., tu, 40 Din; g. Pogačnik Franc mesto venca na krsto pokoj. g. Zidarju 200 Din; Prva dolenjska posojilnica, Metlika 500 Din; pokojni g. Oroslav Dolenc v svojem volilu 250 Din; g. Gnidovec Franjo, tu 20 Din; g. Poznik Viktor, notar, Lož, iz neke kaz. poravnave Vesel—Telič 50 Din; pravniki in uslužbenci okr. sodišča v Radovljici mesto venca na grob pokojnega dež. sod. svetnika dr. Ruperta Celestine 375 Din. — Vsem plemenitim darovalcem najiskrenejša hvala. — Odbor.

1— **Radiorazstava.** Ljubljanski Radio-klub, ki stremi za tem, da razširi zanimanje v najširših slojih našega prebivalstva za moderno radio-vedo bo priredil pod okriljem uprave ljubljanskega velesejma ob priliki pokrajinske razstave v Ljubljani (16.—27. septembra 1927) svojo II. veliko radio-razstavo. Na razstavi bodo zastopani predvsem amaterji, ki bodo razstavili svoje lastne aparate in izdelke, pa tudi trgovci z radio-materijalom in aparati iz Slovenije, Zagreba in inozemstva. Zlasti naj pokaže razstava razvoj in napredek naših amaterjev. Razstava bo v paviljonu H in bo posebno okusno napravljena, ker posebni odbor, ki je prevzel aranžma že izdeluje potrebne načrte. Za najboljše aparate amaterjev, ki jih bo ocenila posebna strokovna komisija, je

Poslužite
se
inventurne prodaje
po znižanih cenah pri
A. Šinkovec nasl. K. Soss.

Še enkrat podčrtamo: Ako se marksisti bavijo z nacionalnimi zadevami, je to vedno in samo **iz taktičnih razlogov!** To je razvidno tudi iz sledečih besed dr. Sime Markovića: »Po vsem zgrešena **taktika** bi bila, če bi se socialisti, dokler žive v kapitalistični družbi, desinteresirali za nacionalno vprašanje!«

Tako vidimo, da se v borbi za komunistično družbo poslužujejo marksisti vseh sredstev, njim je dovoljeno vse. Tako na primer gredo oni v tem tako daleč, da pravijo, da morejo biti v gotovem slučaju marksisti tudi **monarhisti!**

Ljenin: »Predpostavljajmo slučaj, da se med dvema velikima monarhijama nahaja tudi ena mala, katere mali kralj je s sorodniškimi in drugimi zvezami »vezan« na monarhe obeh sosednjih držav. Predpostavljajmo dalje, da bi proglasitev republike v mali državi in pregnanje **njenega** monarha pomenilo v praksi vojno med obema velikima sosednjima državama za to, da bi se ta ali oni monarh male države ponovno povspel na prestol. **Nikakega dvoma ni, da bi ves internacionalni socializem, kakor tudi v resnici internacionalni del socialistov v mali državi bil v danem slučaju proti zameni monarhije z republiko. Zamena monarhije ni nikaka absolutna zahteva,** temveč je samo ena od demokratskih zahtev, ki so v interesu demokracije, (pa naravno, v še večji meri tudi interesom socialističnega proletariata), kot celoti **podrejeni.«** Dalje prih.)

do sedaj določenih 6 nagrad, od katerih da 3 tvrdka Franc Bar v Ljubljani. Posebno »Barovo« nagrado 500 Din bo dobil tisti najboljši aparat, ki bo sestavljen iz posameznih delov, kupljenih pri tvrdki »Franc Bar v Ljubljani«. Ostale nagrade so 400 dinarjev, 300 dinarjev, 200 dinarjev in 2 v radiomaterijalu (2 slušali tvrdke Bar). Trgovci in člani ocenjevalne komisije ne smejo konkurirati. Vsak amater razstavljalec naj doda svojemu aparatu tudi pismeno izjavo, da je aparat sam sestavil. Ocena aparatov se bo vršila pred otvoritvijo razstave, tako da bodo premirani aparati na razstavi že označeni. Zato je tudi potrebno, da so aparati najkasneje do 12. septembra v klubovem lokalu na velesejmu, paviljon D. Vabimo gg. amaterje ,da se razstave s svojimi aparati udeležijo in nam v prvem času sporočijo, kaj nameravajo razstaviti in približno koliko prostora bodo rabili. Prijave sprejema in da vsa potrebna navodila in pojasnila »Radio klub« v Ljubljani.

——

Pariško pismo.

QUARTIER LATIN.

Knjigarne in kavarne so še bolj gosto posejane in ulica ima še bolj pester izgled. Na boulevardu St. Michel čujete mnogo srbske govorice, v kioskih vas med drugimi pozdravlja tudi »Politika«, »Vreme«, »Pravda«, »Novosti«. V kavarni Mahieu, Taverne du Palais«, Turquetti so jugoslovenski gosti večkrat v večini. Pred parkom Luxembourg in Pantheonom se neprestano ustavljajo avtocari, polni Anglosaksoncev, ki si ogledujejo mesto. Na vratih modnih trgovin povsod: eglish spooken, se habla espanol, si parla italiano, man spricht deutsch. Več eksotičnih dancingov, med njimi eden, dva kitajska, turške kavarne, artistični kabareti, kleti in da ne pozabim: Sorbonna.

V »Študentovskem domu« v rue Bucherie se v jeseni in pozimi vsak večer pleše, biljardi vseh kavarn v kvartu so vedno okupirani, kinematografi navadno polni in biblioteke tudi. Da, tudi predavanja so dobro posečana. Saj je okrog 30.000 študentov v kvartu. Študentke so tudi vmes. S študentkami je pa tako; nekatere so srčkane, koketne, ljubeznive in neučene, druge pa so učene, osorne in nedostopne. Na oglasni deski pri Luxembourgu je bilo nedavno brati tale skromen oglas: »Absolventka filozofije, pesnica, pisateljica, matematičarka daje lekcije iz francoščine, španščine, italijanščine, angleščine in klavirja. Priprava za maturo.« — Opozoril sem na ta oglas neko študentko, ki jo vsi posetniki juridične biblioteke poznajo vsled njene duhovitosti, pa je odvrnila: «To mora biti grda, če vse to zna.«

Priljubljeni profesor g. Mestre je odgovoril, ko so ga vprašali, kaj misli o študentkah, takole:

»Nise mproti temu, da žene študirajo. Dve možnosti sta: ali se študentka poroči ali pa se ne poroči. Če se poroči, bo boljše vzgojila svoje otroke, ker bo imela večjo kulturo; če pa se ne poroči, se lahko posveti boljšemu poslu, kakor tistemu starih devic, tako zasmehovanih včasih.«

Na fakulteti tvorijo študentke simpatično središče, samo malo preveč hrupne so. Sekretarji biblioteke so včasih slabe volje radi klepetanja nekaterih malih študentk.

Pri mojem predavanju je danes dopoldne neka gospodična govorila s tako vnemo s svojim desnim sosedom, da ni opazila, kakor se je nekdo vsedel na njen rdeči klobuček, položen ob njeni strani. Še več, ni me slišala ko sem jo opozoril na to nesrečo.

Torej kakor pravim, študentke bi bile prav dražestna prikazen na fakulteti, če bi ne bile tako klepetave in koketne. Tako g. Mestre. Ne vem, če se študenti čisto strinjajo ž njim.

Včasih je v kakšni predavalnici na juridični fakulteti velik kraval. Posebno v prvem letniku. Ploskanje, cepetanje, vpitje. Traja to cel četrt ure ali še več. Gopod profesor potrpežljivo čaka za katedro, kdaj bo to minulo. Včasih pomilovalno gleda nekatere mladeniče, ki omagujejo, ker jih že bole dlani. Nikdo ne intervenira, čaka se, da se vihar pomiri. To je francoski študentovski »chachut«, ki ima že dolgo tradicijo. Tako akademski meščani protestirajo proti kakšnemu predavateljevemu izrazu ali mnenju, s katerim se ne strinjajo. Bruci pa si privošči jo potem kraval največkrat iz same objestnosti, češ, naša akademska svoboda je neomejena. Že prej omenjeni profesor g. Mestre pravi: »kadar postanem utrujen pri predavanju, vržem kakšno misel, za katero vem, da nadebudnemu avditoriju ne bo všeč. Takoj ploskanje hrup. Kakor če pokažeš bikom v areni rdečo cunjo. Med tem se jaz spočijem in razvedrim in ko študenti omagajo, nadaljujem svoje predavanje.

V lepih pomladnih večerih je boulevard St. Michel poln študentovskega veselja. Gruče francoskih študentov s tradicijonelnimi čepicami razgrajajo tu in tam. Ponekod čujete rusko, madjarsko pesem. St. Michel ima vedno svoje senzacije.

Te dni je bil narodni praznik. Vse je okrašeno z zastavicami. Povsod muzika. Pleše se kar na ulici. Na križišču boulevarda St. Germain in ulice St. Jacques imajo črnci večino med plesalci. Visoki so, sloki in elegantni. Plešejo sijajno, posebno charleston. Napram tujcem so včasih celo arogantni in preponosni so na svoje francosko državljanstvo. Na malem trgu pred Sorbonno in v rue Soufflot je posebno živo. Vsi veseljaki latinskega kvarta so tu zbrani. Lampijončki so razobešeni čez ulico nad plesišči, ki imajo ponoči prav pester izgled.

Nekdo se je preoblekel v gospodično in predvaja razne atrakcije. S svojim nastopom žali nekatere goste kavarne kraj plesišča. Lastnik kavarne intervenira. Nastane prepir, pretep. Neka gospodična hrabro brani svojega fanta pred napadi nasprotne skupine. Večja gruča študntov vdere v kavarno, češ, kako se upa kavarnar nastopati proti nam, ko vendar živi od našega denarja. Kavarnar mobilizira vse osobje v svrho obrambe. V prvi vrsti hišni mesar odbija napade. Pred njim se napadalna fronta lomi. Za njim, dve debeli kuharici z izzivalnim pogledom, češ, le poskusite. Potem natakarji, v štabu pa je gospodar. Mesar je zmagovit, kuharice na tihem žvižgajo marseljezo. Medtem poseže vmes policija in naredi konec divnemu prizoru. Na ulici znova začne ples.

Letos je padel narodni praznik na četrtek, zato plešejo skoro povsod kar do nedelje. Nekje se je nabrala cela vrsta avtomobilov pred plesiščem. Šoferji se jeze in prosijo redarja, naj jim naredi prostor med plesalci. Redar pa šoferjem čisto dobrovoljno svetuje, naj počakajo, da bo še ta »boston« končan. — Povsod neprisiljena zabava. Ob nobeni priliki se karakter Parižanov bolj ne razgali kot v teh dneh. Neka profinjenost je celo v načinu veseljačenja najširših slojev.

(Nadaljevanje sledi.)

A. N.:

PES.

Sličica iz otmenega predmestja.

Ležal je ob prvi izmed belih stopnic, ki vodijo preko z rožami ovenčane terase do vežnih vrat. Mirno, na videz brezbrižno je ležal v tisti elegantni korektni pozi, ki je lastna samo psom odličnega rodu. Njegov rodovnik je ležal zgoraj v beli vili, v gospodarjevem studiju. Da, v levem spodnjem predalu mogočne pisalne mize iz temne, flamske hrastovine je ležal. Bil je odličen, kako so bili odlični ostali njegovi dokumenti, posvedočbe o uspešnih konkurencah, pohvalni dekreti, odlikovanja, kolajne. — Da, njegova pasma je bila plemenita in čista tja v osmi ali deveti rod.

Bil je španjel. Dostojanstvo njegove rase se je odražalo iz vsake njegovih umerjenih in smotrenih kretenj. Ko je lajal pod teraso na drobnem, belem pesku, se je njegova zlatorjava, skrbno negovana dolga dlaka svetila v popoldanskem solncu kakor sveže izluščen sad divjega kostanja. Če je dvignil glavo, se je srebrno - belo zabliščalo in če se je okrenil so široki uhlji takoj zopet zavzeli predpisano pravilno lego.

Da, bil je vzoren pes.

Izza ogla prihaja zdaj pritajeno brenčanje angleškega motorja. Po cesti pred vrtno ograjo drče zamolklo zavrta gumijasta kolesa. Kratki, hreščeči signali automobilske hupe odjeknejo v zrak...

To je gospod.

Ključ zarožlja, velika vrata iz kovanega železa v ograji se odpro.

Pes se ne gane.

Le njegove oči se udano upro v gospodarja, ko zavozi mimo njega vgaražo, ki je skrita v ozadju vrta.

Drugih pozdravov gospodar ne mara. Ne mara tekanja okrog vozila, ne miganja z repom, ne poskakovanja in prilizovanja.

Zdaj se vrača. Ko stopa mimo njega, nekoliko zaripel v obraz, ves vroč in prašen, mu položi za trenotek roko na rjavo glavo in reče:

»Priden, priden pes.«

Vrh terase vzklikne vesel dečji glas.

Lepa, mlada žena stoji poleg deteta, lična sobarica prihiti, da odnese prašna ogrinjala.

»Goste dobimo, Roza, pripravite južino v modri vrtni paviljon.«

Pes dobro ve za modri paviljon. To je prav onkraj vrta, tam, kjer se neprestano dviga v zrak tanek curek srebrne vode, in se razpršava v tisoč zlatih kapljic, ki padajo prožete solnčnih žarkov, kot drobni ametisti smaragdi, rubini in safiri nazaj v ogromno belo - marmornato školjko.

Najlepše rože tam cveto. Poleg lepe Druške sijejo na tenkih steblih rožnosvileni cvetovi lepe Karoline, dremljejo med listjem temnožametne Rohanke. Vmes dehte rezede in pisan kolobar smejočih se verben objemlje lično zaokroženo zelenje svežih tratic.

Da, tam je modri paviljon.

In tja bo zdaj znosila Roza na širokih pladnjih tisoč dobrot. Glej, že se je prikazala na terasi. Lahno žvenkeče porcelan in steklo, ko ztaj-le stopa previdno po stopnicah. Mimljivi vonj mrzle pečene kuretnine in rožnate gnjati podraži španjelov nos.

A on je vzoren pes.

Njegov ponos ne da, da bi se klatil okrog paviljona, ko se goste gostje gospodarja. On ve, da je na drugem koncu, tik garaže ob določeni uri pripravljen drug obed. Lončena skleda, v njej koruzni žganci, o, lepo zabeljeni, in morda, morda leži vrh žgancev slastna kost.

Toda pozor. Ozka vratica med belimi stebriči, ki so določena za pešce, se potresejo. Drobna roka v fini, beli rokavici išče na notranji strani skrit zapah. Zdaj, zdaj pritisne na maskiran gumb, vratica se odpro in prag prestopi mlada dama.

Pes se dvigne.

Ne, to ni tetka Maša, in tudi gospodična Vera ni. A okrog lepe dame zadiši po vijolicah. Skoro prav tako diši, kakor če hodi mimo gospodarica. Drobne nožice v svetlih čeveljčkih sigurno uberejo pot proti paviljonu.

Vendar jim v spoštljivi razdalji sledi pazljivo zvesti pes.

Vzkliki, poljubi, dobrodošlice...

In počasi, mirno, dostojanstveno se vrne pes na svoje solnčno mesto pod teraso.

Gospod v svetlih hlačah, dama in oficir, še ena dama, dva gospoda —

Vsi vedo za skriti gumb v malih vratih, a vendar vsakega pospremi pes do paviljona.

Solnce se je nagnilo. Rdeče sijejo njegovi žarki španjelu v oči. Zopet išče tresoča se roka po ključavnici. Išče, dolgo išče, končno se premaknejo železne duri.

A pred vrati stoji kakor ukovan na mah španjel. Niti korak naprej. Možak v razcapani, rumenkasto - zeleno - rjavi suknji, ki pritiska dan na dan toliko očitnih kljuk in skritih gumbov, da mu ni niti eden več zagonetna tajna, diši po žganju, siromaštvu in plesnobi. Niti koraka dalje! Ko le potiska vratica naprej in vzdigne beraško palico, se grozeče zablišče španjelovi zobje, a ko le pritiska in potiska dalje, odjekne kratko renčanje, kakor zamolkel grom. Niti za las naprej!

Beraček se poda. Vrata zaloputnejo. A ko je med obema močno železo, zavihti berač na cesti palico in zmerja besno: »Mrcina, pasja mrcinasta, prokleta —« in odkrevsa naprej po košček kruha, kjer ni hudobnih psov, ograj in vrtov polnih rož —

V polmraku pod teraso, ob prvi beli, marmorni stopnici leži nepremično, v tisti, malomarni, elegantno - korektni pozi plemenitih pasem, pes.

Solnce je zašlo.

Iz daljave, z vonjem žlahtnih vrtnic in rezede se prizibljejo po mehkem zraku odlomki srebrne govorice, topel smeh, parfum cigarete...

Onstran ograje oprezajo po škripajočem pesku koraki bosih nog. Dvojica črnih očk v bledem obrazku skuša prodreti gosto sečo iz jasmina. Tiho, tiho pritisne tanek prstek na skriti gumb v ključavnici. Črni očki prodirata mrak.

Bo pes, ali ga ni?

Lahno, boječe skoro se zavrte vrtna vrata v tečajih — Je pes? Ga ni? — Da, je, pes je. Tam leži pod prvo belo stopnico ob terasi. Pes. In drobno srce v ozkem truplu malega dečka skoro zastane od strahu. Prav tankega se naredi, sapo zadržuje, bledo lice, preko katerega je posejanih sto in sto rjavih peg, skoro pozeleni. Črni očesci postaneta stekleni. Kratki, trdi, plavi lasje se naježijo. Prav pri stopnicah leži pes.

In desna roka slabotnega otroka moli, kakor zastavico miru in sprave, kakor spremno pismo, kakor beli barjak udanega podložnika — večerni časopis. In bose noge ubirajo stopnjice po belem pesku, po stopnicah in terasi, dokler tresoča se ročica ne vrže lista v odprtino vežnih vrat.

Zdaj je še pot nazaj. Nazaj po terasi, po stopnicah, mimo psa do vrtnih vrat.

Ne gane se od takrat, ko je mali deček nič hudega sluteč prinesel prvi dan v mraku časopis v belo vilo. Ko so njegove bose noge v skokih pridirjale vrh terase — in ko so se beli zobje pasje zveri prijeli kakor klešče njegovega kolena.

Strašne minute. Obupen vik in krik. Prišel je gospodar in služinčad. Pes je izpustil. Ran ni bilo, le hlačke so imele luknjo več. Fant je dobil »kovača« in stare hlače, ki jih zdaj nosi oče.

Tudi takrat je položil gospodar svojo roko psu na glavo. Rekel ni nič. A morda je mislil tudi tedaj:

»Priden, priden pes.«

— — — — — — — —

A mali deček?

O, mnogo je še belih vil z varno ograjenimi vrtovi v otemelih predmestjih. In mnogo je še psov - španjelov in drugih z ostrimi zobmi. —

In mnogo je še malih dečkov, ki prinašajo po belih vilah časopise, in ki jim boječe srce vsaki dan iznova v strahu izprašuje, ko oprezajo bose nožice pred ograjo: »Bo pes, ali ga ni?

MODNO PISMO.

V današnji modi so čevlji pravtako važni kot katerikoli si bodi drug komad garderobe. Časi, ko so bili skriti čevlji sramežljivo pod krilom, so že tako daleč za nami, da se nam zdi kar neverjetno, da je bilo včasih tako. Cen čevelj na zadrgo je zadostoval takrat za vsako priliko, tudi če je bil iz bolj grobega usnja.

Tekom zadnjih let so prišli v modo in zopet izginili najrazličnejši tipi čevljev. Moda stremi v prvi vrsti za tem, da je čevelj praktičen, vendar pa ne obstoji njegova naloga samo v tem, da pokriva in varuje noge. Čevelj mora biti tudi lep, tudi čevlji določaju tu in tam stopnjo elegance. Tekom zadnjih let so se jele uporabljati za čevlje najrazličnejše vrste materiala. Vsakovrstne perforacije in inkrustacije so krasile čevlje. Temeljna oblika se je le malo izpreminjala. Šele letošnja moda nam je prinesla v modi čevljev velik preobrat, namreč čevlje z nizkimi petami. Sicer so bili pri sportnih čevljih čevlji z nizkimi petami že davno moderni, toda kar se tiče elegantnega čevlja, se niso mogli emancipirati od visokih pet. To se je zgodilo šele sedaj.

Sedaj vidimo pogosto tudi elegantne izprehodne čevlje z nizkimi petami. Kot material se uporablja pogosto kačja koža, kuščarjeva koža, pa tudi telečje usnje. Večinoma se kombinira ta material s kakim gladkim usnjem.

Čevlji z visokimi petami pa ne bodo izginili iz mode kar na mah. Čevlji z nizkimi petami so lahko prav tako elegantni kot čevlji z visokimi petami ter so pravtako moderni. Odločuje osebni okus.

Vsekako pa učinkuje prav neelegantno, če stopica dama ob deževnem vremenu po lužah v lahkih svitlih čeveljčkih. Za slabo vreme je treba posebnih čevljev. Praktičen material za take čevlje so dobro rjavo usnje in gumijasti podplati.

Za elegantne popoldanske čevlje se uporablja pogosto usnje iz reptilske kože. Pri tem skušamo spraviti čevlje v sklad z drugimi komadi toalete kot na primer z ročno torbico ali plaščem, ki ima ozek ovratnik iz istega usnja.

Večerni čevlji imajo slej ko prej visoke pete. Poletni večerni čevlji so izdelani iz prav finega chevreauxa ali pa tudi iz svile, ki naj bo iste barve kot obleka.

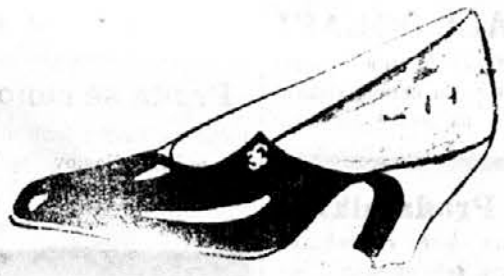

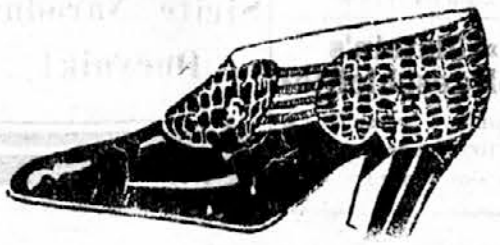

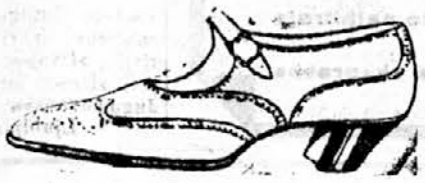

NA PRAVI NASLOV NASLOVITE!

V svojem tretjem didaktičnem slovenskem pismu govori g. Knaflič v tonu, ki je primeren za ljudi, ki pravijo o sebi »od nas eden«, o bogastvu Bosne in kako se Slovenci vse premalo zanimajo za to bogastvo.

G. Knaflič zvoni po toči, kajti Slovenci so se za Bosno zelo zanimali in sicer tedaj, ko so imeli tudi denar. Tedaj je bilo n. pr. njihova last veliko podjetje »Zenica«. Ko pa so esdeesarji s svojo gonjo proti slovenski Jadranski banki povzročil run na ta največji slovenski denarni zavod, je kakor mnogo drugih podjetij, bila tudi »Zeenica« za Slovence izgubljena.

Zato naj g. Knaflič svoje didaktične lektire ne samo objavlja v esdesarskem glasilu, temveč naj jih tudi naslovi na SDS. Če seveda...

Gospodarstvo.

BOLGARSKA GOSPODARSKA KRIZA.

Ne samo gospodarski strokovnjaki, temveč tudi le površno opazujoč turist mora na prvi hip videti, da se nahaja današnja Bolgarska v težki gospodarski krizi. Predvsem je ta kriza posledica vojne in dveh težkih zaporednih porazov, ki jih je Bolgarska doživela. Tragika bolgarskega naroda je, da je bil zapleten v obe vojni brez lastne volje in samo zato, ker je tako hotel nemški car in njegova nemško orientirana dvorska kamarila. In grehe te kamarile plačuje danes bolgarski narod, dočim živita kralj Ferdinand in Radoslavov, oba glavna krivca, lepo udobno v Nemčiji.

Najostrejše se vidi bolgarska gospodarska kriza v **pasivnosti bolgarske trgovinske bilance.** Ker je Bolgarska agrarna država in njeno kmetsko prebivalstvo zelo skromno, bi morala biti trgovinska bilanca visoko aktivna, kakor je v predvojnih letih mestoma tudi bila. Tako v letih 1901 do 1905, ko je bila bolgarska trgovinska bilanca aktivna za okoli 25 milijonov zlatih levov. Ti časi pa so minuli, kakor dokazujejo sledeče številke.

	Uvoz	izvoz	Razlika
	v zlatih levih		
leta 1920	172,148.300	127,760.400	— 44,387.900
leta 1922	133,874.500	143,558.250	+ 9,683.750
leta 1925	262,278.455	202,966.405	— 59,312.050
leta 1926*	141,521.580	128,209.500	— 14,312.480

Od leta 1921 pa do leta 1926 je torej bila bolgarska trgovinska bilanca pasivna za **224,647.280 zlatih levov in aktivna je bila edinole za časa Stambolijskega vlade.**

Velik vzrok bolgarske gospodarske krize leži v silnem padcu cen za kmetske pridelke in tobak, ki dajejo Bolgarski največje dohodke. Ker se je Stambolijski trudil, da zviša ceno bolgarskim pridekom in ker vsled tega ni mogla dobivati tujina teh pridelkov tako poceni, kakor so bili tuji kapitalisti vajeni, tudi vsled tega je moral Stambolijski pasti.

Silno trpi Bogarska tudi od reparacij. Po izjavi bolgarskega finančnega ministra je plačala Bolgarska po vojni okoli 3 milijarde 300 milijonov levov. K temu težkemu bremenu pridejo še velikanski izdatki za macedonske begunce. Vsi ti izdatki zadenejo bolgarsko tem težje, ker se vzdržuje bolgarska vlada le s policijsko in vojaško silo. Notranja razdvojenost onemogočuje razmah bolgarskega gospodarstva, še vedno silna želja po pridobitvi Macedonije pa otežkočuje zunanje politično situacijo Bolgarske.

Izhod iz gospodarske krize vodi le iz rešitve politične krize. Dokler ne bodo zavladale v Bolgarski normalne politične razmere, dokler bodo na eni strani atentati in zarote, na drugi pa policijska nasilja edin političen argument, tako dolgo je tudi konsolidacija Bolgarske nemogoča.

Katero pot mora iti Bolgarska v zunanji politiki, da ji bodo reparacije znižane in da pride tudi do svojega lastnega izhoda na morje, pa je pokazal Stambolijski. Bolgarska mora skleniti sporazum v Jugoslavijo, iskren in odkritosrčen sporazum, ki bo ravno tako v korist Bolgarske ko Jugoslavije.

Dokler pa tega Bolgarska ne stori, je tudi malo verjetno, da bi se njena trgovinska bilanca dosti izboljšala.

———

* V prvih 8 mesecih.

* * *

BORZE,

1. avgusta.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13.515—13.545 (13.53), Curih 1093.5—1096.5 (1095), Dunaj 7.9931 do 8.0231 (8.0075, 8.01), London 275.85—276.65 (276.25), Newyork 56.7—56.9 (56.8), Pariz 0—223.25, Praga 168.2—168 (168.6), Trst 308—310 (309).

Curih. Beograd 9.10, Berlin 123.475, Newyork 519.25, London 25.2125, Pariz 20.33, Milan 28.24, Praga 15.39, Budimpešta 90.525, Bukarešta 3.1675, Dunaj 73.075.

Efekti.

Ljubljana. Celjska 197 — 199, Ljubljanska kreditna 146 — 150, Merkantilna 0—90, Prašteđiona 850 — 0, Kredilni zavod 160 — 0, Stavbna 55 — 0, Šešir 104 — 0.

Blagovna tržišča.

Ljubljanska blagovna borza. Les: Tendenca mlačna, zaključenih je bilo 5 vagonov in to 1 vagon smrekovih desk, paralelnih, ostrorobih, I., II., III., fco vagon nakl. post. po 480; 1 vagon tramov po noti kupca po 260; 2 vagona hlodov (smreka, jelka) od 25 cm sred. prem. naprej, I., II., fco vag nakl. post. po 230; 1 vagon rezane mecesnovine, fco vag. nakl. post. po 775. — Deželni pridelki: Tendenca čvrsta; zaključena sta bila 2 vagona. Nudi se nova baška pšenica, 78 kg, 2%, brez doplačila, slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna 347.5 — 350, za avgust, september pa po 355 — 357.5; nova sremska pšenica, 80 kg, 2%, promptna, plač. 30 dni, slov. post., mlevska tarisa po 345 — 347.5.

Sport.

Peter Kopp, prvak Jugoslavije v grškorimski rokoborbi. V nedeljo popoldne se je vršila na igrišču Gradjanskega v Zagrebu odločilna borba za prvenstvo Jugoslavije med dvema najboljšima rokoborcema Jugoslavije: med Srbom Savo Rajkovićem in Hrvatom Pero Koppom. Kopp tehta 100 kg, Rajković pa 146 kg, vendar je kljub svoji velikanski teži še zelo spreten. Za Koppa je bila seveda velika razlika v teži velik handikap. Rajković je skoraj ves čas bil v napadu in mu je dvakrat uspelo, da je vrgel Zagrebčana trenutno na obe rameni, ne da bi ga mogel fiksirati običajne 3 sekunde. V 22 minuti je Rajković zopet spravil Koppa na tla, vendar se je slednjemu posrečilo, da se je izvil iz silnega prijema, nakar je sam prešel v napad in položil gigantskega Srba na hrbet.

Francija in olimpske igre. Pred kratkim je prišla iz Pariza vest, da se Francija ne bo vdeležila amsterdamske olimpijade, ker senat še ni dovolil zahtevanih kreditov. Sedaj pa je prispela vest, iz katere smemo sklepati, da bodo Francozi vendarle šli na olimpijado. Francoski list »Intransigeant« namreč objavlja oglas, v katerem poziva vse Francoze, da popravijo to, kar je zamudila država, ter z zasebnimi darovi omogočijo ekspedicijo. List je napravil nabiralno polo in sam kot prvi podpisal znatni znesek 25 tisoč frankov. Na ta način upajo, da v kratkem času zberejo potrebno vsoto pol milijona frankov.

V čolniču čez Kanal. Francoz Christian Marique je v navadnem malem čolnu veslal čez Kanal in sicer od Cap Grisneza do Dovera, kamor je prispel v 3 urah 33 min. Med vožnjo se je čoln dvakrat prevrnil vsled valov, ki so jih povzročili velikanski transoceanski karniki, toda spremljajoči ladjici se je obakrat posrečilo, da je čoln obrnila in za nadaljno vožnjo uredila.

GORILA POKOPANA Z VSEMI CERKVENIMI ČASTMI.

V nekem obskurnem cirkusu je poginil med vožnjo iz kraja v kraj gorila. Ker se je lastniku spričo dejstva, da je napovedal še za isti dan v bližnji vasi predstavo, zelo mudilo, ni bilo časa, da bi bili gorilo zagrebli. Zato so jo vrgli enostavno v bližnji jarek in pokrili s staro plahto. Minili so tedni in meseci. Končno se je začel širiti iz jarka tak smrad, da so jeli preiskavati, odkod izvira ter so razpadajoči kadaver našli. Ker je gorili med tem že vsa dlaka izpadla ter jo je odnesla voda, so mislili, da gre za truplo človeka, ki so ga roparji napadli, ubili in slekli do golega. Vrli kmetje so sklenili, da prirede mrtvecu dostojen pogreb. Položili so kadaver v krsto, ga nesli na pokopališče in zadevo prijavili. Nihče ni prišel na to, da gre za gorilo, ne pa za človeka. Ker kmetje niso vedeli, kake vere je bil mrtvec, so naročili krščanskega duhovnika in rabinca, da sta truplo oba blagoslovila ter opravilaa ostale cerkvene obrede.

To se je pripetilo v neki vasi v bližini Marmaros Szigeta, ki je spadala preje pod Madjarsko, spada pa sedaj pod Romunijo. Dasi se je stvar pozneje pojasnila, so kmetje še danes prepričani, da so pokopali bogatega gospoda, ki so ga umorili roparji ter da je historija o gorili zgolj izmišljotina.

Jan Weiss: 14

Baraka smrti.

Bela brada Mitje, častni ščit in oklep starosti, se je pa valjal po tlaku, onečaščena in jadikujoča: »Moja furažka! Moja čepica!«

Nazadnje se je general nasitil pogleda na zvijajoče se častitosti bele brade:

»Ne jokaj, Mitja! — Dobiš novo! — Doma pa takoj v kopel!«

Mitja je takoj spremenil jadikujoči svoj obraz; gube so se ko na povelje razlezle v druge, nasprotne smeri, — naenkrat se je pokazal smehljaj, starcev smehljaj iz samih gub.

»Dobro, dobro, vaše visoko prevoshoditeljestvo, — furažka je bila sicer dobra, pa vrag z njo!«

Presenečeni general je postal mahoma resen in je mignil Mitji z bičem, naj zamolči. — Na prični se je namreč zadnja kopička obrnila, iz odeje pa je pogledal čuden, brezbarven obraz z izrazom silnega strahu v vročično razpaljenih zenicah. To je bil Gruber.

»Hitro, hitro!« je zakričal s popolnoma naravnim, nestrpnim tonom. »Za temi vrati je doktor!«

General je neumno pogledal:

»Za kakšnimi vrati? — Kaj ta pripoveduje?«

Gruber je pa naenkrat postal otožen.

»Je že prepozno —« je rekel žalostno. — »Dolga veriga ljudi — se vleče pred menoj — k tem vratom — —«

Suročka je namerila svoj lornjon v kot z ljubkim, hudomušnim zanimanjem.

»To je tisti mladiček, Fedor Andrejevič! Ah, kako je zanimivo!«

»— — jaz pa, — jaz sem — zadnji — —,« je šepetal Gruber, upirajoč oči v strop. — »Vsi so me prehiteli, — — vsi so si sneli srajce — —«

»He, he —, nekaj pikantnega.« General je obrnil kozarec. »Naprej! Naj nadaljuje!«

Gruber je nadaljeval:

»— — nea prsih pa imajo drobne, — krvave zvezdice — —.«

»Kaj? — Kakšne zvezdice? —« se je vznemiril general.

Zdaj se je pa Křeček privzdignil na svojem težišču, oprl se na roke nazaj in je rekel Gruberju:

»Ti! — Dete! — Drži zobe, — in umiraj tiho, — ponosno — pred temi...«

»On umira?« se je vtaknil general. »Suročka, predstavite si!«

»Kmalu — pridem — že — na — vrsto...«

»Počakaj! — Kakšne zveznice?« — je vztrajal general.

»— — pa še — eno — solnce — — čemu — — — dva solnca — — eno bi — dovolj...«

Mitja se je prekližal.

»Umrl je, batjuška,« je rekel in si je nos zasenčil z rokavom. Utrgale so se mu solze.

»Kmalu bodo vsi ti-le pomrli,« je objavil Nikita Nikitič, kazoč na prično. — »Ali počakamo?«

»Ah, dovolj je, — eden je dovolj,« ga je zavrnila blazirano Suročka. »Kako me to dolgčasi, Nikitič! — Pojdimo k Volgi...«

V tem trenutku se je pa oglasil Bareš, ki je dozdaj ležal ravnotako mrtev ko Čap in Zelinka.

»General!« je zakričal, zbiraje svoje zadnje sile, — Fedor Andrejevič! — Kaj te še ni — odnesla — revolucija? —«

General se je zdrznil, Nikita Nikitič se je prestrašil:

»Za boga! — Kaj si pa dovoljuje ta — mrtvec?«

General je pa takoj zopet ujel sapo.

»Pustite nas, Nikitič, — mi se tukaj imenitno zabavamo! — Obsojenemu na smrt se marsikaj odpusti! — vendar pa, — mrtvi — ti ne lažejo! He, he, he! — Torej, — ti, — Iks — Ipsilonovič, mož, ki imaš smrt na jeziku, — —«

»Ti pa v krvi, — lopov, — lopovič! —« je zakričal Bareš. O, on je začutil popolnoma točno, da zdaj ne bo umrl! — Da ne bo umrl prej, dokler ne zakriči še nekaj besed, najtežjih besed, kar jih je kdaj izrekel, — besed, ki so čakale v njegovih ustih vse njegovo življenje!

»Morilec! — Morilec tisočev ljudi! — Po tvoji krivdi — je izumrl cel tabor! — Denar za zdravila — si zapil — s kurbami! Ali ni res, Suročka, — kurba generalova? — —«

Suročka se je opotekla, ko da omedleva. Vendar je pa še dogovorila svojo misel, ki je bila v tem trenutku močnejša, ko omedlevica.

»Še tega je bilo treba!« je zakričala. »Branite me vendar, — kavalirji!«

»On je vendar blazen,« je zastopal Nikita Nikitič, »če že — sploh — ni celo mrtev!«

»Mrtvi pa ne lažejo!« je zakričal Bareš.

Nikitič je skočil, — potegnil svoj mèček in se iz daljave zaganjal proti Barešu.

»Še eno besedo, pes —«

»Kakopak! — Kaj mi pa moreš, — norček« — Na tvoje poročniške vrvice — bi se dobro obešalo — perilo!«

»Kaj?«

»Perilo! — Še bolje pa, — če se nanje obeš — sam!«

Oh, če bi se ne bal Nikita Nikitič stopiti na prično! Bareš bi umrl nekaj minut poprej, pa ne od tifa, ampak od maškaradnega mečka Nikite Nikitiča.

Tudi general je besnel pred prično in njegov pasji bič se je zvijal in švistel okrog njega, ko tisoč kač.

»Zapreti!« je rujovel, »upor! — Zapreti celo barako! Nikitič, primite jih! — Zapovedujem!«

Nikitič se je prihuljeno skrčil.

»Ni mogoč! — Upoštevajte, Fedor Andrejevič — — epidemija!...«

»Naščuvajte nanje pse ! — Naj jih trgajo!«

Bareš pa še ni smel umreti. — Še mu je ostalo nekaj poslednjih besed, ki jih je moral izreči! Hitro! Dokler ne nastopi konec!

Št. 20611/27.
ref. IX.

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje oddajo

tesarskih del

za napravo trinadstropnega poslopja za Delavsko zbornico na vogalu Miklošičeve ceste in Čopove ulice v Ljubljani.

Ofertalni pripomočki se dobe v mestnem gradbenem uradu, Šolski drevored štev. 2/II.

Ponudbe je vložiti v imenovanem uradu do **dne 5. avgusta 1927 do 11. ure dopoldne.**

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 30. julija 1927.

Kompletne potrebščine
za šivilje, krojače, čevljarje in tapetnike, kakor tudi sukance, svilo za šivanje v vseh barvah, vezenino, čipke in razne porte kupite najcenejše pri
Josip Petelinc-u
Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.
Na veliko! Na malo!

Carinsko posredniški in špedicijski bureau
»GROM«
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41
Naslov brzojavkam: „GROM". Telefon 2454.
Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.
Zastopniki družbe splošnih voz S. O. S. za ekspresne pošiljke.

STAMPILJE
pečate
graverstvo, etikete
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 18

KUPIMO
sledeče knjige — tudi rabljene: »Trije mušketirji«, »Dvajset let pozneje«, »Deset let pozneje«. Jugoslovanska knjigarna. Ljubljana.

TISKARNA
MERKUR
LJUBLJANA
SIMON GREGORČIČEVA ul.
se priporoča
za naročila v tiskarsko stroko spadajočih del.

MALI OGLASI.
Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskane pa Din 1.—.

Prodajalka
dobra moč v mešanem blagu, želi premeniti mesto. Cenj. dopise na upravo tega lista pod šifro »Zanesljiva«

»Ullstein's Weltgeschichte«
(elegantno vezano) za Din 1000 naprodaj. Naslov v upravi.

Premog - Čebin
Wolfova 1/II. - Telef. 56

Proda se ceno
pohištvo, štedilnik in mala pečka. Naslov pove uprava lista.

Širite ‚Narodni Dnevnik!

Izdajatelj: Aleksander Železnikar. — Urejuje: Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovoren: Andrej Sever. Vsi v Ljubljani.